



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د کتاب پېژندنه:

|||||

د کتاب نوم :: شپېلی

لیکوال :: عبدالباري جهاني

د چاپ کال :: ۱۳۸۱ هـ ش کال

خپروونکی :: صحاف نشراتي مؤسسه

د چاپ شمېر :: ۱۰۰۰ ټوکه

د شپېلی د چاپ ټوله حقوق د خپروونکي اودانلائن حق ئی یوا حئی د بېنوا پاني سره محفوظ دي، نوري ويب پاني ددې کتاب شعرونه د ماخذ په ښوولو کاپي کولای شي

## جهاني خو دا ځل له "شپېلی" سره

"که د غلیم په وینو سره توره می رانه ورله  
موري د ورور په وینو سره لاسونه نه لرمه  
که د ناموس د غلیم خویندي می سرتوري نه کړې  
پر غلیمانو می د خویندو ستر نه پلورمه  
که خپل مورچل می په سرو وینو لمبولی نه دی  
ستا د پلو د دښمنانو سنگر نه ساتمه"

ښاغلی شاعر عبدالباري جهاني د پښتو د نوي شاعرانه دوران، په هغو نومياليو شاعرانو کې راځي چې پر خپلو شعرونو يې دغه شاعرانه بهير ښکلی کړی، رنگين کړی او ځلولی دی. له دغې شعري ټولگې څخه وړاندې چې دا دی د "شپېلی" په نوم ستاسو په لاس کې ده د شاعر درې نورې ټولگې هم خپرې شوې دي: "ورکه مېنه"، "پایکوب" او "د سباوون په تمه" او هغه ټکي چې ښاغلی جهاني يې زما په نظر، زموږ په معاصره شاعرۍ کې زيات ځلولی او د ده د شعر هنګامې يې هرې خوا ته خپرې کړې دي، په دې ډول شمېرلی شو:

1\_ د جهاني په شاعرۍ کې، د افغانستان د مقاومت د شاعرۍ ډېرې سترې او لومړنۍ بېلگې خوندي دي. جهاني هغه شاعر دی چې پر افغانستان د کمونېزم او سور يرغل په وړاندې د مقاومت د پيلامې هنګامې يې تودې کړې، دغه بېلگه يې له غميزې مخکې زمزمه کړه خو لکه وروستيو حالاتو ته چې يې ويلې وي، داسې يې د مقاومت سندرزېه ډالۍ ترې جوړه کړه او د "ناشناس" خواږه غږ نور ښايست هم ورکړ:

دا د مستو پسرلی دی، دا د اور سبزه کوبي ده  
هره پاڼه خماري ده، هر گلاب مو شرابي سو  
را ايستلې توره راغی، د ساقی د وینو تری  
زموږ مستي چې يې لیدله شيخ پخپله خماري سو

د گناه په خُم کي رنگ سول د زاهد د پگړۍ ولونه  
پر هډوکو يې لږزه ده، ټينگ ايمان يې شيطاني سو  
صف ته راغی د رندانو، د اغيارو له ټوليه  
موږ يې زهرو ته بللو، خپل سوما يې زقومي سو  
په موج خېزه هيبت راغلې د فلك سېلابي کرږي  
زموږ بېړۍ يې ډوبوله خپل توپان يې توپاني سو  
د خزان له هر سرکوبه، سل پايکوبه پورته کيږي  
هره ترخه نسترن دی، هر يو زوز مو گلابي سو  
اوروي صدفې څاڅکي، بنخوي د مستۍ تخم  
هر نرگس ته يې جام ورکړ، هر يو بوټی يې ياغي سو  
رېږدوي د زړو تارونه د گناه شېرينه تنده  
رنگوي د تقوا غرونه هر کلنگ يې فرهادي سو

د روسي يرغلگرو او د هغو د پرېڅو په وړاندي د جهاني د شعرونو هنگامې، د افغانانو د سپېڅلي جهاد او مقاومت  
د ادبي سنگر په ډېرو ارزښتمنو تاريخي بېلگو کي د حسابولو وړ دي، لکه:

وايه شين آسمانه تا کوم بل چېرته ليدلي دي  
داسي ارادې چي توپانونه خپلولای سي  
داسي ولسونه چي سېلونه اېلولای سي  
داسي کلک سوکونه چي ټانکونه اوبولای سي  
دغسي سينې چي فلکي سېلاب راگرځوي  
دغسي طغيان چي ياغي سوي سېلابونه خوري

دغسي ناره چي اسرافيل ورځخه ورپردي  
دغسي قيامت چي دوږخونه خوري اورونه خوري  
(تر پايه)

او يا لکه چي په "زما کندهاره" نومي مشهور شعر کي وايي:

زما کندهاره د زمرو وطنه  
زما د سرکښو پښتنو وطنه  
څونه ياغي يې صدقه دي سمه  
د نافرمانو جنگيالو وطنه  
بيا دي ترنک توپاني سوی وينم  
بيا دي ارغند په مستېدو راغلی  
بيا ارغسان دی بيا موجونه وهي  
بيا دي هلمند په خرونېدو راغلی  
بيا د زړې توري د خرپ يادونه  
بيا دي په سترگو کي اورونه وينم  
بيا له ايوب سره لښکري راغلې  
بيا د رېديو داستانونه وينم  
لکه چي بيا دي څه يرغل نيت دی  
لکه چي بيا دي غورېدو ته زړه سو  
لکه چي بيا دي څه په زړه کي گرځي

لکه چي بيا دي خوځېدو ته زړه سو  
زما کندهاره د زمرو وطنه  
زما د سرکښو پښتنو وطنه  
څونه ياغي سوې صدقه دي سمه  
د نافرمانو جنگيالو وطنه  
ستا د پايلوچو تر پگړيو واری  
ستا د تېرو تبغونو جنگ وگرځم  
ستا له غرور څخه کاره تگونه  
ستا قهر وگرځم، ستا ننگ وگرځم  
بيا د ملالي ميوندي، خرڅښه  
بيا تورپېکۍ د فرنگ خونه سوځي  
بيا د بابا د پاني پت هنگامه  
بيا شاه محمود اصفهانونه سوځي  
بيا د گرگين پر کور مرگي مېلمه دی  
بيا د ميرويس په نامه وغورېدې  
بيا د اشرف د انتقام لمبه ده  
بيا دي د قهر ويني وخوځېدې  
بيا دي لمن له شهيدانو ډکه  
بيا د کوچني غازي زانگو زنگوې  
بيا دي په وريځو کي سپلونه گرځي  
بيا يې په غېږ کي زلزلې ويښوې

زما کندهاره د زمرو وطنه  
زما د سرکینو پښتنو وطنه  
څونه یاغي يې صدقه دي سمه  
د نافرمانو جنگیالو وطنه

د ښاغلي باري جهاني د دغه ډول شعرونو بېلگي بېخي زیاتي دي چي د افغانستان د معاصرو ادبیاتو په څېړنه کي به د مقاومت د لومړنیو، لوړو او سترو بېلگو په توگه، د مقاومت په ادبي تاریخ کي مطالعه او څېړل کيږي.

2- د ښاغلي عبدالباري جهاني د شاعرۍ د گرانښت یو بل راز په دې کي پروت دی چي دغه شاعري له پیل څخه له یو ډول مستۍ، یاغي توب او "مستانه نافرمانۍ" سره ملگرې ده، د همدغه ټکي په پام کي ساتلو سره، جهاني د افغانستان په معاصره شاعرۍ کي ځانگړی دریځ لري. زما په نظر دی د افغانستان د معاصر پښتو شعر د دوو نسلونو تر منځ د ارتباط د کړۍ په توگه باید په پام کي ولرو، د معاصر پښتو شعر د منځنۍ دورې د پای او د نوي شاعرانه دوران تر منځ د پیوستون د کړۍ په توگه. د داؤد خان د جمهوریت په دوره کي (چي د شعري سخت سانسور دوره هم وه) د ده د شعر هنگامې پیل شوې او شاعري یې له پیل څخه له نښت او مستانه ولولو سره ملگرې وه. د جهاني په شاعرۍ کي دغه "مستانه نافرمانی" د دوو کلیشو او چوکاټونو په وړاندي راڅرگنده شوه:

الف :- د وخت د سرکاري او حکومتي چوکاټونو او "سرکاري شاعرۍ" په وړاندي.

ب :- د ټولني د هغه وخت د یو شمېر عنعنوي چوکاټونو په وړاندي.

جهاني په خپلو لومړنیو شعرونو کي هم د دغو دواړو چوکاټونو په وړاندي ودرېد او همدغه خبره ده چي فاضل استاد پوهاند رشاد یې "یاغي او مبتکر" شاعر بولي.

د شاعر د مستانه شاعرۍ بېلگي بېخي زیاتي دي، خو راځئ یو څو نمونې یې ولولئ:

مور لېونو ته د حساب خبري مه یادوه

ستا تر دورځ پوري پېړۍ دي، دلته شپې پاته دي

ته د گناه بڅري مینځې د پرهبز په اوبښکو



زاهده پتي دي په وینو کي لمبې پاته دي  
د جهاني شونډو ته نه راځي توبه زاهده  
چي د قسمت په ميخانه کي پېمانې پاته دي

او يا دا چي:

دلته سرونه بېله کاپو بل څه نه پېژني  
دغه واعظ او دا کتاب په مدرسو کي ښه دي  
ما لا تازه له خپل جانان سره وعده نوي کړې  
زاهده ستا حوري غلمان په جنتو کي ښه دي  
منزل ته لاري د خلوت په تاريخو کي نه وي  
څوک چي د حق نارې وهي په غرغړو کي ښه دي

3- لکه څنگه چي مخکي اشاره ورته وسوه، په افغانستان کي د ثور د غميزي او بيا د روس د يرغل په وړاندي، د جهاني شعر هم، د افغانستان د مقاومت په ادبي تاريخ کي د يادوني وړ ځای لري. په افغانستان کي د روسانو له ماتي او بيا تش په نوم د "جهادي او اسلامي" حکومت له جوړېدو او د شر او فساد له رامنځته کېدو او د ټوپکوالۍ له واکمنېدو وروسته، د افغانستان په خپل منځي جگړو کي چي څومره بدمرغۍ رامنځته شولې، دغو پېښو، د جهاني پر شاعرۍ هم خپل اغېز وکړ، له جگړې کرکه، له شعارونو کرکه، يو ډول ژوره ناهيلي، وير او ماتم د دغو شعرونو بېلابېلي ځانگړني جوړوي. هغه دا ځل هم شينکي آسمان مخاطب کوي دا ځل هم کندهار ته سرودونه او ترانې ليکي، خو د رزم د هغه مقاوم اړخ پر ځای د وير او هغه د ښاغلي محمدمعصوم هوتک په وينا "قنوطيت" په کي راڅرگندوي:

ما خو دا نه ويل شينکي آسمانه

چي به د اور د پاسه اور راځي  
زما د غيرت شمله به كښته گوري  
زما هديرې ته به پېغور راځي  
آسمانه ما خو داسي نه غوښتله  
چي د ښارونو جنازې وژاړم  
چي مي په كليو كي بلا لنگه سي  
چي د ځوانيو هديرې وژاړم

آسمانه ما خو داسي نه ويله  
چي د كابل گرېوان ته اور توي كه  
زما په جونگره كي بلا وكړه  
زما په لستوني كي ښامار لوي كه

ما چي ميوند ميوند نارې وهلې  
ما يې په غېره كي گلونه غوښتل  
ما چي هلمند ته ترانې ليكلې  
ما يې پر غاړه اتيونه غوښتل

ما چي ټانكونه په سوكونو وهل  
هغه مي خړ وطن سمسور غوښتی  
ما چي سكروتي په غاښو چيچلې

ما مي سرو وینو ته اور غوښتی

(شعر تر پایه)

هغه وخت که شاعر، د مورچل ځوان، د وطن د دفاع لپاره له پردیو او د پردیو له نانځکو سره جگړې ته هڅاوه، اوس د انتقام او جگړې پر ځای، ځولی ورته غوړوي چې له مورچله راکوز شي:

ځوانه دا څوک یې چې گولی اوروې

د خپل نیکه او خپل ابا پر کلي

دې هدیره کي دي خپلوان پراته دي

څوک یې پرون څوک یې پخوا ویشتلې

د خدای دپاره ځوانه مه اوروه

د خپل ابا پر مېنه سره اوروه

4-د جهاني د شعر په شهرت او محبوبیت کي د ټنگ ټکور او موسیقي ونډه هم د یادولو وړ ده. جهاني لکه چي خپله له موسیقي سره ځانگړې مینه لري، ځیني شعرونه یې د موسیقي یو خاص کیفیت لري. په تېره بیا د هیواد د نومیالي هنرمند سندرغاړي ډاکټر صادق فطرت (ناشناس) خواره غږ د دغو شعرونو ښکلا نور هم زیاته کړې ده. ما د "جهاني او ناشناس" په اړه یو جلا مقاله هم کښلې او د خپلو خبرو په یو ځای کي می کښلې دي:

"یوه ورځ چا خبره راته وکړه: د جهاني شعرونه ځکه دومره شهرت ته رسېدلي دي چي د ناشناس له سندريز غږ او د ټنگ ټکور له څپو سره یو ځای شوي دي. بله ورځ یو بل چا راته وویل: د ناشناس د سندرو د ښایست او ارزښت یو اساسي علت دا دی چي هغه د خپلو سندرو لپاره د شعرونو په انتخاب کي ډېر ژور او "سختگیر" دی. هغه د سندرو لپاره د نومیالیو شاعرانو د شعرونو غوراوی کوي لکه: خوشال بابا، حمید مومند، رحمان بابا، استاد حمزه، جهاني او..."

زما په نظر دغه داوړه خبري بې ځايه نه دي. د جهاني د شاعرۍ په شهرت کي به د ناشناس د سندريز هنر له اغېز څخه سترگي پټي نه کړو. دغه راز د ناشناس د سندريز هنر په بنياست او ځلونه کي هم د جهاني په څېر د شاعرانو د شعري پياوړتيا له اغېز څخه سترگي نه شي پټېدای لکه دواړه چي يو د بل بشپړوونکي وي..."

5-د بناغلي جهاني پر شعر د محتوا او هنر له هغي پياوړتيا سره سره چي مخکي خبري پرې وشوې، تر يو وخته د فورم، وزن او چوکاټ له پلوه يوه داسي "کليشه" غالبه وه چي د هغه شعري ښکلا ته يې د هنري تنوع پر ځای، يو رنگي وربخښله او "مونوټون" کاوه يې. دا په خپل وخت کي د پښتو په نوې شاعري کي يو نوی گام و چي د يو ډول څلوريز ډوله نظم په چوکاټ کي وړاندي کېده او د ازادي شاعرۍ پر لور لومړني گامونه وو چي په تېره بيا د حماسي شعر لپاره د وخت غوره انتخاب و، خو بيا بيا تکرار يې نوښت کماوه او پر تکراري چوکاټونو يې بدلاوه، داسي ښکاري چي شاعر وروسته بيا د دغه تکرار پر ځای د چوکاټونو رنگارنگۍ ته هم خپله پاملرنه اړولې ده. په را وروسته شاعرۍ کي يې د نوي غزل او آزاد شعر پر لور هم په زړه پوري گامونه اخيستي دي.

د جهاني غزلیزه شاعري، په پرله پسې توگه د ښکلا او پياوړتيا پر لور روانه ده او له يوې ټولگي څخه بلې ته د لا زيات بنياست لرونکې ده:

دا ميکده په نخېدلو ارزي

ساقی دا جام دي په څښلو ارزي

چي لېونتوب ته عقل و تخنوي

دا زولني په شرنگېدلو ارزي

چي يې کيسې د ميني تخم کري

هغه وزر په سوځېدلو ارزي

او:

خمار مي نه ماتېږي شرابونه بېگانه دي

ساقی راته اشنا دی خو جامونه بېگانه دي

سجدې ته يې د يار کوڅې ته نه يمه بللی

پردی قاصد راغلی پېغامونه بېگانه دي

دې ښار کي ربابونه د سنگسار په غېږ کي غواړه  
نغمې گوتو کي ژاړي شهبازونه بېگانه دي  
چي زما د لېونو چغو جواب ورسره نسته  
يا زه يم بدل سوی يا دا غرونه بېگانه دي  
سجدې د جهاني پر تندي مه غواړه زاهده!  
په دې سرکښه ښار کي محرابونه بېگانه دي

تر دې ځايه پوري نژدې ټولي خبري د گران شاعر عبدالباري جهاني د هغو پخوانيو شعري ټولگو د بېلگو پر بنسټ  
وشوې، چي مخکي خپرې شوي دي: "ورکه مېنه"، "پايکوب" او "د سباوون په تمه"، اوس خو دا دی شاعر "شپېلی"  
راته غږوي او دا ځل د شپېلی د سندريز غږ له ښايست سره د خپل شعر ښايست يو ځای کوي.

په دې توگه نو دغه "شپېلی" د شاعر څلورمه خپرېدونکې شعري ټولگه ده. سره له دې چي د "شپېلی" ټول شعرونه  
د سريزي د کښلو لپاره زما مخي ته نه دي پراته، خو زه باور لرم چي ټول او يا زياتره به يې ما په جرمني، هالنډ،  
ډنمارک او سويډن کي د ښاغلي جهاني په وياړ د افغاني بېلابيلو کلتوري ټولنو په غونډو کي د گران شاعر په خپل  
غږ کي اورېدلي وي. له نېکه مرغه په دغو غونډو کي زه هم حاضر وم او د يو څو څو يې ويډيويي پټې (کيسټي) هم  
لرم.

د "شپېلی" د شعرونو په اړه او يا خو غوره ده ووايم چي د جهاني د را وروسته شاعرۍ په هکله، څو ټکو ته په لومړي  
گام کي پاملرنه پکار ده:

1- لومړنۍ خبره دا ده چي په دغه مجموعه کي زموږ د ښاغلي شاعر، د شعري يون د پرمختگ ډېره غوره ننداره  
کولای شو. شاعر په دغو بېلگو کي د ښايست نوي نښي نښانې او نمونې زموږ مخي ته رډي او د پښتو شعر بهير ته  
يې ډالۍ کوي. د شاعرانه ژورتياوو او لوړ تخيل نمونې د هغه په نوې شاعرۍ کي لا زياتي شوي دي:

کلونه تېر سوله کيسې د ښاره نه راوړي  
زېږی به نه غواړو گيلې له ښاره نه راوړي  
نه د زړې مينې داستان دی نه د نوي کړيکه

رويبار گونگی دی خاطرې له ښاره نه راوړي  
د پتنگانو وزرونو سوځېدل هېر کړي  
زموږ ماښامونو ته ډېوې له ښاره نه راوړي  
دا د عمرونو جنازه دلته چا وټومبله  
رغ د رباب او د نغمې له ښاره نه راوړي  
کلابندي ده نور وتلای نه راوتلای سي څوک  
مېړونه چيري دي شملې له ښاره نه راوړي  
او يا لکه چي په يو بل غزل کي وايي:  
دا څه جنون دی تر منزله رغړېدل چي نه وي  
دا څه منزل دی په لمبو کي سوځېدل چي نه وي  
زاهده خوله دي د دوږخ په کيسو سترې کړله  
دا څه خليل دی تر انگاره پوري تلل چي نه وي  
پښېمانه نه يم شيخه مه رايادوه قولونه  
دا څه توبه ده په زر ځله ماتېدل چي نه وي  
(ترپايه)

2-د شاعر په نوې شاعرۍ کي د جولې او منځپانگي (فورم او مضمون) دواړو تنوع تر پخوا زياته راڅرگندېږي. دلته هم منظوم ډوله شعرونه شته، هم د قصيدو بېلگي په کي وینو، د ښکليو او لوړو غزلو ننداره هم کولای شو او بې له شکه چي دغه غزلي د شاعر د پخوانيو دريو ټولگو له بېلگو زياتي، لوړي او ښکلي دي. د آزاد شعر بېلگي هم په کي وینو چي له هنري پلوه د لا زياتي پاملرني وړ دي.

3-څرنگه چي په دغو شعرونو کي د هيواد د حالاتو ژوره انځورگري شوې ده او له بده مرغه د وطن حالات داسي دي چي د ښادۍ پر ځای يې د وير شېبې زياتي او درنې دي، شاعر هم زياتره د همداسي شېبو شاهد او انځورگر

دی. ما چي مخکي د کومي "ناهيلى" يادونه کړې وه، په وروستيو بېلگو کي نه يوازي دا چي دوام کوي، دغه د نا اميدۍ درد لا ژور او غمگين دى. په دې لړ کي کېدای شي د:

اوس به څه ليکې شاعره راته وايه

راته وايه اوس به څه ليکې شاعره؟

په نوم نظم او ځينو نورو شعرونو ته ځانگړې پاملرنه وشي.

4-د شاعر په وروستيو شعري بېلگو کي د هغه منظوم داستاني او حکايي شعرونه د لا زياتي پاملرني وړ دي. زه د بناغلي جهاني د شعر په بېلابېلو غونډو کي د دې شاهد يم چي دغه لنډ منظوم داستانونه دومره اغېزناک دي چي د گران شاعر له نورو ډېرو خوږو شعرونو څخه هم، له زياتي بدرگې سره مخامخ شوي دي او بيا بيا يې د اورولو ټينگار شوی دی.

په دغو کيسو کي يې نظمونو کي د نمونې په توگه د "مورک شېر"، "د پيشو توبه"، "شيخ نصرالدين"، "چرگ او باز"، "مهار کړي اوبنان" او يو شمېر نورو يادونه کولى شو چي د کيسې په څنگ يې لنډ شاعرانه پيغام هم د غور وړ دى، چي په ډېر منطقي انجام کي راځي، لکه:

چي د بل په متو غټ سي يا زمري سي

په هغه گړي له قام ځني پردي سي

چي يې عقل خداى مورک غوندي کوچنى کړي

يوه ورځ پر خپل بادار باندي غورځى کړي

يا:

له ازله مو نصيب راغلى خوار دى

چي لوېدلى مو د بل په لاس مهار دى

جهاني د پښتو د اوسني شعر له نومياليو مخکښو شاعرانو څخه دى، جهاني د افغانستان د اولس د ژوند په ډېر غمگين پړاو کي، ډېر پرتمين شعرونه زمزمه کړي او لا يې زمزمه کوي، په دغو زمزمو کي به هماغه جهاني وگورئ خو دا ځل له "شپېلۍ" سره، او د سندريز غږ له بنياست سره. ورته غور شئ، وايې وړئ، ويې لولئ او خوند ترې واخلي:

جهاني مه بوله ساحل ته لامبوزن لاسونه

د دې ياغي مالت وگړي په بلا پسي ځي

په مينه

زرين انځور

ع3/9/2001

12/6/1380 لمريز

جرمني ❖ د کولن ښار

### مناجات

کور په اور کي د اغيار درڅخه غواړم  
د جانان غلیمان خوار درڅخه غواړم  
چي غماز مي د جانان په کور کي بولي  
ژبه گونگه د روپيار درڅخه غواړم  
که تر مرگه پکښي ځان يوازي وينم  
د هيندارو کور سنگسار درڅخه غواړم  
چي مي سترگي بې جانانه بل څوک ويني  
ځان منصور غوندي پر دار درڅخه غواړم  
د سبا په شان بې نومه بې روپياره  
کور پر سترگو د دلدار درڅخه غواړم  
چي رقيب مي د لحد له کيسو کون سي  
ستا په نوم کي پټ مزار درڅخه غواړم  
چي نمرود مي ستا د ميني په تور سوځي



ژوند په غېږ کي د انگار درخه غواړم  
په شبنم، په آينه، په گرېوانه کي  
مخ، جلوه، ذکر د يار درخه غواړم  
چي بورا رنگه مي مينه افسانه سي  
تل سينه څيري په خار درخه غواړم  
چي پانوس غوندي په خپل اور کي رنگين يم  
د کوگل وينه مي نار درخه غواړم  
يو يې نوم غواړم په وينو کي کرلی  
يو په سترگو کي نگار درخه غواړم  
يو مي سوال جواب د قبر په پښتو کې  
يو لحد پر کندهار درخه غواړم  
چي يوازي جهاني درځي درشل ته  
د سکروتو پر سر لار درخه غواړم

2000- 11- 8

☒

زه لکه پرخه په لوېدلو کي چا نه وليدم  
لکه نسيم په تېرېدلو کي چا نه وليدم  
د گل په غېږ کي مي يوه شپه په قسمت ليکلې  
لکه شبنم په الوتلو کي چا نه وليدم  
پټ له پانوسه مي رنگين کرل د ساقې لاسونه  
کرار کرار په سوځېدلو کي چا نه وليدم

نه د شاعر نه د بورا سترگو ته ونځېدم  
د غرونو گل وم غوړېدلو کي چا نه وليدم  
نه تر اوربل نه تر گرېوانه نه تر شونډو ولاړم  
پر آشيانه په رږېدلو کي چا نه وليدم  
خواره خوبونه د ځوانۍ لکه سپلۍ تېرېدل  
د خيال ماڼۍ وم نرېدلو کي چا نه وليدم  
لکه نفس چي د عمرونو له محبسه وزي  
د زولنو په ماتولو کي چا نه وليدم  
لکه بېړۍ کوگل مي ډک له فريادونو وږمه  
شپه د توپان وه ډوبېدلو کي چا نه وليدم  
د حق نارې مي له زندانه تر يزدانه تللې  
د افسانو په جوړولو کي چا نه وليدم  
د جهاني په شان مي شپې کړې د يارانو سپيني  
په تورو ورځو ژرېدلو کي چا نه وليدم

ويرجينيا

1999 ډسامبر



ستا د راتلو په انتظار کرار کرار زوړ سوم  
رويباره کله به راځې په انتظار زوړ سوم  
د مرغلرو سوداگرو مي تپوس ونه کړ

تر لونگينه چا يو نه وړم پر بازار زوړ سوم  
ما خو ويل چي په لمبو كي تر منزله ورځم  
لكه قدم پر مخكه ولوېدم پر لار زوړ سوم  
د خزانو له هيبته يې خوله خلاصه نه كړه  
د گل په تمه د غوتې څنگ ته پر خار زوړ سوم  
يوه شېبه مي زولنو سندرې غبرگه نه كړه  
د لېونو سره په كلي كي هونبيار زوړ سوم  
چا مي له سترگو سره دوې اوښكي ملگري نه كړې  
لكه خاتول په رنگ رنگين په زړه پرهاړ زوړ سوم  
نور مي خيالونه په خوږو نكلونو مه بيدوه  
زه له شپو ستړي يم په هيله د سهار زوړ سوم  
تش د دويځ له بهري وچي شونډي نه گرځمه  
يارانو ځم لره راغلي وم ځمار زوړ سوم  
د جهاني پانوس كوگله لمبې مه سپموه  
لكه پتنگ په ارمانونو د انگار زوړ سوم

ويرجينيا

1998 اپريل



شېبې د انتظار دي په لېمو درته ساتو

اغزي نه دي دا لاري په بنو درته ساتو  
په شرنګ چي مو ټولۍ د غمازانو وينه نه سي  
محرم به لهونتوب د زولنو درته ساتو  
ازل مو نذرانه د سوځېدو منظوره کړې  
هر پل دي تر درشله په لمبو درته ساتو  
چي سترګي د رقيب دي په جلوه روښاني نه سي  
جانانه رباتونه په تيارو درته ساتو  
ستا شپې دي وي روښاني مور دي سوځو لکه شمعي  
پېړۍ دي په پانوس کي په گزمو درته ساتو  
وعده مو له فرياد او له قسمته سره کړې  
دردونه لکه ژبه د زخمو درته ساتو  
يوه شپه يو راغلي بې اختياره بې خبره  
شبنم غوندي مو کډي پر غونچو درته ساتو  
نن جنگ ته يو راغلي جهاني ستنبده نسته  
مورچل په ککړيو په پښتو درته ساتو

ويرجينيا

2000 6 12

☒

ځوانۍ ستا پر اوږو د جنازو پر کلي راغلو  
د اوښکو په گامونو د لېمو تر کلي راغلو

هر کاني مو جلا له ککړۍ سره اشنا دی  
په شرنگ د زولنو د لېونو پر کلي راغلو  
پتنگ غوندي نصيب راته منلې وه دا لاره  
محفل ته دي جانانه د لمبو پر کلي راغلو  
معدور يو که نن توان د الوتو راپکښي نسته  
سوځلي گلستان ته د اغزو پر کلي راغلو  
پيدا چي درته تمه نه سي زموږ د رغېدلو  
خولې د زکندن يو د سلگو پر کلي راغلو  
زر ځله به سي بندي د جانان د ديدن لاري  
د پرخي د لښکر غوندي د شپو پر کلي راغلو  
ساحله د توپان کيسه يوه شېبه که هېره  
مړژواندي وزر ماتي د څپو پر کلي راغلو  
يو ټک له سره باسو نگهبان له بدو سترگو  
په چم د سپلنيو د اوږو پر کلي راغلو  
له ژبي د فرياد سره مو ستونی پخلا نه کړ  
د درد په شاني زړه ته د زخمو پر کلي راغلو  
سجدې يې پر تندي د جهاني منظوري نه وې  
زاهده له توبو د ميکدو پر کلي راغلو

واشنگټن

2000 8 28

## غزلیزه برخه

کلونه کیږي له دې ښاره کیسو کوچ کړی دی  
د آدم خان له شهبازونو درخو کوچ کړی دی  
په هغه دښت کې د مجنون غرغړې وچې سولې  
د لېونیو له مزلونو اغزو کوچ کړی دی  
نه په محفل کې بلېدل نه سوځېدل یادېږي  
د پتنگانو له مذهبه لمبو کوچ کړی دی  
څنگه به ستون سي له خزانه تورېدلی بلېدل  
چې له چمنه د گېډیو وړمو کوچ کړی دی  
اوس یې شرنګی د نیمو شپو سندري نه تخنوي  
له سپینو لېچو سرو لاسونو بنگړو کوچ کړی دی  
د زلېخا مینه د چا لمني نه توروې  
اوس له خوبونو د یوسف قافلو کوچ کړی دی  
د تور جادو افسون وهلي دي د غرو لمني  
نن د شپېلۍ له منترونو نغمو کوچ کړی دی  
جهاني څوک به پر لنډیو غزلونه لیکي  
چې له گودر څخه د پېغلو نارو کوچ کړی دی

ویرجینیا

2000 8 12

☒

بيا يې په محفل كي نن له پام څخه لوېدلي يو  
گوره د ساقې تر نظر څنگه ورغلي يو  
هره شېبه مور ته زنداني خوبونه مه راوړه  
شرنگ د زولنو ته له كنعان څخه راغلي يو  
نن دي عبرتونه له هوښيارو سره وځاندي  
مور د لېونيو په اتن ور كښېوتلي يو  
پل چي مو د پله پر سر ايردې رقيبې پښه نيسه  
مور چي له ازل څخه راغلي يو ښاغلي يو  
مه راځه ساحله چيري مور چيري دا ستا سكون  
مور يې سمندر ته د توپان په شپه لېرلي يو  
نور مو تماشه كوي كه خپله ننداره كوو  
پوه نه سوو شبنم غوندي يې څو شېبې بللي يو  
هره ورځ د ستورو په حساب لمبې په خوله كي وړو  
مور له خپلي ژبي لكه شمعي سوځېدلي يو  
مور خو بې اختياره د نعمت پر خوان ور پرېوتو  
گوره چي سخي كور به لا څو ورځي منلي يو  
پرېرده جهاني له دې وزره د پرواز تمه  
غشي د نصيب چي پر شهپر باندي ويشتلي يو

ويرجينيا

2000- 10- 12

☒

لا به تر څو وینو ملگرو دا د غم خوبونه  
د جنازو سره ملگري د ماتم خوبونه  
ځئ له آسمانه سره یوه کو دا زړه خبره  
یا دي اختیار وي یا دي ځغلوې قلم خوبونه  
نور به پخپله د خوبونو تعبیرونه کوو  
پردي لا ولي گوري مور ته سم نا سم خوبونه  
بوډي آسمان ته نوري مه نیسئ د خیر لمني  
په دې کږه ملا یې د ډیرو کرل برهم خوبونه  
پیر مغان ویله خپلي آیینې سپیني کړئ  
کنه حرام دي د سکندر او جام جم خوبونه  
یوه منزل ته نه رسیږي بېلي بېلي کوڅې  
دې سرابونو ډیرو وخورل د یم خوبونه  
نن د شیطان په لمس غاړه د هابیل غوڅوي  
سبا به ویني ویني ژاړئ د ستم خوبونه  
جهاني نور نو د قسمت په خوښه نه یو روان  
راویښوو په لویه لار کي هر قدم خوبونه

ویرجینیا

2000- 12- 8

☒



يو څو رنځوري شپې دي په لېمو يې زنگوو  
شېبې د انتظار دي په کلو يې تېروو  
دا ښار د نازولو دی چا درد نه دی ليدلی  
تر څو به په زگېروي ورته زخمونه وينوو  
کلونه د سبا د جنگ په هيله خاوري کيږي  
نن وزو له توپان سره خبره سپينوو  
عمرونه له مطرب سره بې سوره نغمې ژاړي  
ساقی په دې رباب کي نوی شرنگ پيدا کوو  
چي ستا سره ښخېږي د هغې گناه په گوتو  
قسمته له تندي څخه سجدې دي پا کوو  
راپرېږده د ساقی سپينو لاسو کي سره شراب  
واعظه ته رخصت يې مور اورونه قبلوو  
چي لوېږي مي زلمی ساقی په غېږ کي له مستی  
جنت زاهده ستا سو مور خمونه تشوو  
ځوانی چي گمراه نه کئ د خلوت په تاریکو کي  
دا شپې راڅخه تښتي څو توبې به ماتوو  
هستي مو جهاني د عزراييل په غېږ کي غواړه  
مستي لا په سلگيو کي د سره پاڅوو

ويرجينيا

2000- 8- 15

☒

پياله نيمه دي ولو پري نظر په ماتوم  
نن داسي مستي غواړمه ساغر په ماتوم  
ژر مخی به در نه سم په کوڅه کي لېونتوبه  
څو کاني مي راوړي دي خپل سر په ماتوم  
چي تمه د پرواز مي پاته نه سي په سينه کي  
په غشيو کي در الوزم وزر په ماتوم  
ستا شپې ته مي جانانه سره لمبه په خوله کي راوړه  
د شمعي په څېر ژبه ده منتر په ماتوم  
که سيوری غوندي ورك يم له ترورمۍ سره پر لارو  
معلوم په هر قدم يمه سفر په ماتوم  
شهيدې کربلا ته په جنگ نه يم در وتلی  
غازي زور مي راوړی دی لښکر په ماتوم  
شپې د انتظار دي تر لحده پوري وړمه  
دا شپه مي سبا نه کې زه سحر په ماتوم  
نفس د زکندن يمه په ستوني کي گنډلی  
يو جام د اجل غواړمه کوثر په ماتوم  
قسمته نن په خپله خوښه ستا له غېږي ځمه  
قلم پر تندي کارمه دفتر په ماتوم  
په نوم د جهاني چي دي ليکلي دي آسمانه  
توپان درڅخه غواړم سمندر په ماتوم

ويرجينيا

2000- 9- 12

☒

نور به له رقيب سره د کور خبري نه کوو  
ويني به سرې کو د پېغور خبري نه کوو  
څله د پرديو د خونښۍ دپاره وسوځو  
نور به وزر وساتو د اور خبري نه کوو  
ولي خپلي ځانگي د جنون تېشې ته ونيسو  
ځان چي تر بور سوی دی د زور خبري نه کوو  
ځی چي د قسمت پر تندي خپلي کرښي وليکو  
پرېردي له قاتل سره د ورور خبري نه کوو  
ډېر مو له فرياده د رقيب کيسې شريني سوې  
درد غوندي به پت وزو د شور خبري نه کوو  
زموږ لا په شهپر کي د آسمان خوبونه پاته دي  
مرگه ځوانيمرگه لا د گور خبري نه کوو  
نن به جهاني بې وزرونو پروازونه وي  
پرڅه غوندي الوزو د لور خبري نه کوو

واشنگتن ډي سي

2002- 2- 19

## منظم او ازاد شعرونه

زما کندهاره

زما کندهاره د زمرو وطنه

زما د سرکښو پښتنو وطنه

د اتلانو د کيسو وطنه

د ميدانونو خرڅښو وطنه

داسي مي نه غوښتي چي نن دي وينم

په تن زخمي په سره کفن دي وينم

نه دي هلمند هغه موجونه راوړي

نه له مستي په خوله ځگونه راوړي

نه د ارغند غاړي گلونه راوړي

نه دي ترنک زاره سپلونه راوړي

نه دي دښتو کي قافلې وينمه

نه دي کېرديو کي ډېوې وينمه

نه د راييا له ميني مست فتح خان

له کلابسته قهرېدلی روان

نه ورسره دي د برېڅو ياران

نه د مغولو په پوځ کې دی تالان

نه يې شپېلۍ دي په برېتو اغوستي

نه يې سرونه په نېزو اغوستي

نه چا ته کور نه چا ته بام پاته دی

نه د کيسو د شپو ارام پاته دی

نه د بيبو د خولې پيغام پاته دی

نه ښادي خان نه دلارام پاته دی

نه په زلمۍ مينه کي شور خوځېږي

نه په رگو کي د چا اور بلېږي

نه د احمد د توري شرنگ وينمه

نه يې لښکري نه يې جنگ وينمه

نه پاني پت په وينو رنگ وينمه

نه سينې څيري په خدنگ وينمه

نه مرهتياني ميندي بوري ژاړي

نه پښتنې په تېرو تورو وياړي

اوس دي پر کليو جنازې را اوري

له پېغلو سترگو اوښکي سرې را اوري

له خپل قسمته درته شپې را اوري

پر سپينو ورځو دي تيارې را اوري

اوس هديره د افسانو يې زموږ

گور د زلميو ارمانو يې زموږ

اوس له آمو تر اباسينه خاوره

له وينو مسته سره رنگينه خاوره

هغه درنه هغه سنگينه خاوره

هغه تر خپل ښارگ شپرينه خاوره

ورباندي گرځي د اورنگ آسونه

د پردۍ سولي پردي جنگ آسونه

اوس دي په لار كي رقيبان پراته دي

اوس دي په عرش كي شيطانان پراته دي

پر خزانو دي ښاماران پراته دي

په كوه قاف كي دي دېوان پراته دي

لاري كوڅې دي د اغزو ډكي دي

ياغي درې دي له لمبو ډكي دي

ما خو به ستا په نوم فالونه كتل

ما له قسمت سره سوكونه وهل

ما دي په غېږه كي گلونه ليدل

ما دي تندي كي جنتونه ويل

اوس مي په زړه کي ستا يادونه ژاړي

هره غزل کي مي بيتونه ژاړي

لا مي د وران قسمت خوبونه وينم

لا دي په برخه توپانونه وينم

لا په غضب د آسمان خونه وينم

لا د ډبرو بارانونه وينم

لا به د دوست په نوم درځي غليمان

لا به دي وژني د لستوني ماران

راسه چي ويني ته دي اور درکمه

زاره جنون ته به دي شور درکمه

څو لېونۍ چيغي په پور درکمه

زخمي لمبو ته به دي زور درکمه

راځه يو مسته پياله بنگ پورته کو

يو ځل به بيا د توري شرنگ پورته کو

راځه چي بيا د افسانو په ژبه

د ملالی او د عینو په ژبه

د میوندونو د کیسو په ژبه

څه د توپک څه د جرگو په ژبه

د وطن شپو ته مشالونه راوړو

د تيارو ښار ته څراغونه راوړو

زما کندهاره د زمرو وطنه

زما د سرکښو پښتنو وطنه

د اتلانو د کيسو وطنه

د ميدانونو خرڅښو وطنه

داسي مي نه غوښتي چي نن دي وينم

په تن زخمي په سره کفن دي وينم

ويرجينيا

2001- 5- 15



اوس به څه ليکې شاعره  
هغه ستا د ابا مېنه تالا سوې  
چي تندي کي دي سجدې ورته ساتلې  
د گلونو پر غونډۍ اورونه اوري  
ورمه ځي تر ارغوانه پښه نيولې  
په کوڅو کي يې ژوندۍ جنازې گرځي  
پر کورونو د بلا ساه ده ختلې  
له بانو تر گربوانه د اوښکو کور دی  
له زلمو شونډو موسکا ده کوچېدلې  
پر اوږو د اوښکو ووتنه له ښاره  
د خندا جنازه ولاړه غم لړلې

اوس به څه ليکې شاعره راته وايه  
راته وايه اوس به څه ليکې شاعره

اوس په ساندو کيسې وزې له کابله  
چي کوڅې يې وې ښايستې په پېغلو حورو  
سور سالو يې د لمبو رنگ دی اخيستی  
چي په ښکلي وه باغونه د انگورو  
پر انگړ يې د پاتا کمبلي ژاړي  
پر تېر سوی دی ناورين د زورورو

ماشومان يې بلاگاني په خوب ويني

افسانې د برېتورو، ږيرو

د هر پلار كيسه د زوی په وینو سره ده

هره مور ده پرهارونه د ناصورو

اوس به څه ليکې شاعره راته وايه

راته وايه اوس به څه ليکې شاعره

کډي کوم وطن ته وړي دا کور خرابي

اوس به څوک اوري آواز د پردېسانو

کوم ولات کي يې درمل ورته ليکلي

څوک به اوري فريادونه د زخميانو

څوک به غوږ نيسي نارو ته د بې پلارو

څوک به وژاري سلگۍ د يتيمانو

څوک به بيرته لوپته د خور پر سر کي

څوک به نيسي گربوانونه د غازيانو

د نښتر وني جنډۍ سوې د قبرونو

لا رواني دي جوپې د شهيدانو

اوس به څه ليکې شاعره راته وايه

راته وايه اوس به څه ليکې شاعره

اوس به څوك له قلندر سره ژاړي  
اوس به څوك لېږي ميرا ته غزلونه  
څوك به اوښكي تويوي پر مينانو  
څوك به ژاړي په كېږديو كي نكلونه  
كوم حميد به خط و خال كاغذ ته يوسي  
يادوي به د يارانو سفرونه  
څوك به اوري كرامت د دروېشانو  
څوك به گوري پر رحمان باندي فالونه  
څوك به نيسي د ديدن د گودر لاري  
له سالو سره به څوك ستايي اورونه  
  
اوس به څه ليكي شاعره راته وايه  
راته وايه اوس به څه ليكي شاعره  
  
اوس به څوك د هندوكش سندرې بولي  
اوس به څوك ځي په اتن تر خيبرونو  
اوس به څوك د ارغسان پر څپو گرځي  
څوك به ليكي قصيدي د كونړونو  
څوك به بولي له آمو تر اباسينه  
غر او سمه د سر كښو اولسونو

خوك به بولي له اټكه تر مالانه

قلاگاني د بابا له ميراثونو

اوس به خوك د جلالا گودر ته يوسي

د هلمند څخه شرنكي د امبلونو

اوس به څه ليكي شاعره راته وايه

راته وايه اوس به څه ليكي شاعره

اوس به خوك راياډوي تېري خبري

اوس به خوك راوينوي زاړه نكلونه

اوس به څنگه نكلچي غاړه تازه كي

اوس به څه وايي زامنو ته پلرونه

اوس به خوك د پاني پت په توره وياړي

اوس به خوك تسليموي اصفهانونه

كوم شېرشاه توره ايستلې ځي سسرام ته

كوم اكبر به وړانوي د فرنگ خونه

كوم اورنگ به خپل زخمونه ويني ژاړې

كوم خوشال به لړزوي په كټ كي زړونه

اوس به څه ليكي شاعره راته وايه

راته وايه اوس به څه ليكي شاعره

کومه پېغله به غرمه د میوند سره کي  
د خپل یار له وینو څوک ایردي خالونه  
اوس به کومه تورپېکی پر بولدک ورسې  
کومه چیغه به کي سره ساړه رگونه  
کوم لاسونه به مری د قاتل نیسي  
څوک به اخلي د پېړیو کساتونه  
څوک به راسي د ایوب سره ملگري  
څوک به واچوي سندرو ته نومونه  
څوک به تاو کړي د بابا بگړی له سره  
څوک به وران کي د ازل کنبلي خطونه

اوس به څه لیکې شاعره راته وایه  
راته وایه اوس به څه لیکې شاعره

نن هغه ماشه د ورور پر لور کشېږي  
چي یې غړي تښتول د رستمانو  
نن هغه غشي د خور ټیکري پپيلي  
چي یې زړونه سوري کول د سرکښانو  
نن هغه اور د ابا پر مېنه بل دی  
چي کرلې یې لمبې پر گرگینانو

نن هغه توره د ورور په وینو سره ده  
چي څیرلې یې سینې د غلیمانو  
نن هغه سالار د بل په پښو کي پروت دی  
ککړۍ چي یې وهلې د بتانو

اوس به څه لیکې شاعره راته وایه  
راته وایه اوس به څه لیکې شاعره

اوس له گوتو د مطرب ویني را اوري  
ژبي سل ځایه زخمي د شهبازونو  
د سندرو سره غبرگي وایي ساندي  
د رنځورو زگېروي ځي له ربابونو  
اوس به چيري د زلميو ځوني غورځي  
گنډهکاره سوه سورنا رغ د ډولونو  
شپې ته راغله انگولا د بلاگانو  
شمع کوچ سوه د محفل له ماښامونو  
د تيارو اجاره دار محتسب راغی  
خپروي زړې تيارې پر ځوانو زړونو

اوس به څه لیکې شاعره راته وایه  
راته وایه اوس به څه لیکې شاعره

پر گودر دي مېلمني د بلا سترگي  
نه شرنگی سته د پاوليو نه پايو  
پر نغمو پر زمزمو چپاو راغلی  
زاغ نيولي ځالگۍ دي د بلبو  
نه محفل کي گناهونه ياغي کېږي  
نه خيام سته د توبو د ماتولو  
سپين لاسونه د ساقې به چيري وېشي  
پر يارانو شني پيالې ډکي له ملو  
اوس به څوک رنگونه تش کي په قلم کي  
څوک به ليکي دېوانونه د غزلو  
  
اوس به څه ليکې شاعره راته وايه  
راته وايه اوس به څه ليکې شاعره  
  
اوس نسيم راوړي خبر د تورو ورځو  
اوس له شپو سره راځي اغزن خوبونه  
آفتونو پکښي کړي ځالگۍ دي  
جنارو پکښي اوډلي دي کورونه  
وايي نسته کجاوې شا ليلا ورو ورو  
پېغلي نه نيسي د اوښو پېزوانونه

اوس يې نه راوړي رويبار د ديدن زېرى

له قاصده سره نسته سلامونه

په كوڅو كي يې زموږ پلونه بېگانه دي

له اغيار سره يې كړي پيوندونه

اوس به څه ليكې شاعره راته وايه

راته وايه اوس به څه ليكې شاعره

ويرجينيا

2000-3-6



## د ثريا پر مزار

زما د گران دوست او خوان شاعر هادي هادي د هغه شعر په جواب کي ليکل سوی دی چي، ستا به باور نه راځي، تر عنوان لاندي يې په جلال آباد کي د ملکې ثريا پر مزار باندي ليکلی دی. ثريا ته يې ويلي دي چي ستا به باور نه راځي چي ستا په وطن کي پر بنځو څه تېرېږي.

واه زوروره څه په لوړ آواز سندرې وايي

ستا په سندرو کي رغونه د پېړۍ اورمه

لکه له منځه د وحشي او توپاني سمندر

زه ستا آواز د بې وزلانو له بېړۍ اورمه

د غرونو منځ کي له درو له گړنگونو څخه

يوه خوږه يوه اشنا غوندي شپېلۍ اورمه

خومره زړه ور يې چي لا نوم د ملالی يادوې

د ثريا د قبر سر ته يې لنډۍ يادوې

لا دي د زړه خواله راوړې د نازو لوبو ته

لا په دښتونو کي سندرې د کوچۍ يادوې

لا دي ژوندۍ ده په سينه کي سوځېدلې مينه

لا ماښامونه لا اورونه د کيږدۍ يادوې

لا دي خوبونو ته راوړي خپلي دنګي نجوني

لا د گودر سره پاولي او غاږګۍ يادوې

اوس دي هغه ښکلي پېغلوټي بې پاوليو گرځي  
اوس بې پورني ببر سر بې غاړگيو گرځي  
اوس يې سندري په دښتونو کي شپې نه وينوي  
چي د شيطان محتسب سترگي پر کيږديو گرځي  
هغه ښايستي د غزلونو د شعرونو سترگي  
له اوبڼکو سرې دي شوږېدلي په زاريو گرځي  
اوس د دېوانو د شامته ښکلا وتورېده  
د ترابان په کور کي پوخ د شاپېريو گرځي  
اوس يې په مېنه کي د توري بلا مور لنگه ده  
په پېښور کي په کوڅو کي د پرديو گرځي  
هغه ښايستي په تورلېنگيو کي پلو گرځوي  
د گيدرانو کره لوني د زمريو گرځي  
  
د ثريا د خويندو ميندو هديره ورکه ده  
د ښکليو لوني يې کلا ورکه دېره ورکه ده  
اوس د زلخوري ابوجهل د لښکر له جوړه  
په ماښامونو کي لمبه ورکه خېمه ورکه ده  
څوک د تورونو څوک سنگسار دپاره جوړي نجوني  
پر سورکي شونډو يې د ژوند بله کيسه ورکه ده  
اوس نه په ورا نه په اتن نه په مېله راوړي  
د ژوند له خوني يې رڼا ورکه ډپوه ورکه ده

په دې تورتم کي به له چا سره غمونه ژاړو  
اوس به د کومو خوانيمرگو لحدونه ژاړو  
د کومو کونډو کومو بورو کومو ورارو سره  
د چا کيسې او د چا شناختي او قبرونه ژاړو  
د بې عزته محتسب دُره عزت لوتوي  
د چا پر ولي پر ناموس باندي زخمونه ژاړو  
دلته به څرنگه گرېوان د زورورو نيسو  
دلته به چا سره دردونه پرهاړونه ژاړو  
دلته مو وژني د نصيب د فيصلو په حکم  
وايه له چا سره دا تور عدالتونه ژاړو  
اوس د بابا پر مېنه حکم د اورنگ چلېري  
د پردۍ توري به مور چا ته گوزارونه ژاړو

گوره هادي! نن دي پر خويندو بدي شپې راغلې  
د رنگانو په وطن کي دي تيارې راغلې  
چي پايژېبونو به يې شپې له کېردۍ وشړلې  
هغو پايو ته نن توري زولنې راغلې

خو که دا مېنه په ريشتيا د ملالۍ مېنه وه  
که د نازو او ثريا او تورپېکۍ مېنه وه

که په ریشتیا زمريو ميندو وه راوړي بچي  
که په ریشتیا د عُقابانو د خالی مېنه وه  
که د شهيد مين په وينو چا خالونه وهل  
که د گوليو په باران کي د سيالی مېنه وه  
که چا دې خاوري ته د وينو اوبه خور ورکړی  
که د اتني که د پايکوب که د مستی مېنه وه

نو پر دې خاوري داسي ډيري زلزلي راغلي  
دې هسکو څوکو داسي ډيري حادثې ليدلي  
دلته مرگي مور ته په زر ځله خېمې وهلي  
د بورو ورارو سترگو ډيري جنازې ليدلي  
مور له ازله د توپان په شپه کي وزېږېدو  
دې سمندر کي له پېړيو مو څپې سهلي

که ژوند باقي و يوه ورځ به مو بيا ښکلي نجوني  
لکه د غرونو غرڅه مستي نازولي نجوني  
بيا پر واټونو ډلي ډلي په سهلونو گرځي  
زما د کابل هغه ښايستې هغه ښاغلي نجوني  
بيا به په سرو منگلو زرونه له کوگله کارې  
په شرنګا شرنګ به را رواني وي منلي نجوني

بیا به د سترگو تر کونجو گوري مکار محتسب

مور به پر نويو پاڼو نوي حسابونه لیکو

بیا به د شعر پر مخکه وکړو د مینې فصل

بیا به له سره نوي نوي غزلونه لیکو

واشنگټن ډي سي

2001- 9- 9

## زنداني خيالونه

ما ويل زه به يوه ورځ د پسرلي په سهار

چي مخکه سره او شنه وي

چي د بودی په ټال کي

غزلي ناڅي ترې نظموڼه اوري

چي د توبې پر لغوونو پر چاودلو شونډو

کيسه د ذکر زنگ وهلي نيمه خوا ويده وي

چي له محرابه سجدي نه راپاڅي

چي شيخ د خپل قهر په اور کي سوځېدلی پروت وي

چي په جومات کي غځېدلی پروت وي

چي د نې او د ځمار سندرې

چي د جانان او د نگار سندرې

چي د ساقی او د خپل یار سندرې

هم له شبنمه هم له گلو خوځي

هم له نرگس هم له سنبلو خوځي

هم له اوربل هم له کاکلو خوځي

له شونډو خوځي له سرو ملو خوځي

زه به راځم پر هغه لاره باندي

چي تا په مياشتو په کلو څارله

چي تا په اوښکو په سلگو څارله

تا په دعا، تا په تعويد، تا په فالو څارله  
زه به راځم لکه د تللیو مرغکیو په څېر  
د پسرلي د توتکیو په څېر  
او راسره به وي د سپینو مرغلو و امېل  
زه به کیسې د پردېسیو کوم  
ته به کیسې د شوگیو کوي  
زه به له گل څخه فراق ژارمه  
ته به نکلونه د اغزیو کوي  
زه به دي غېر کي نیسم  
ته به مي غېر کي نیسې  
یوه شېبه به شوگیرونه هېر کو  
د خیال په تاو به خزانونه هېر کو  
اوبنکي به هیري کو غمونه هېر کو  
خو گراني کله د زمان بندېوان  
دا د عمرونو د زندان بندېوان  
په زړه ظالم د شنه آسمان بندېوان  
زما د خیالونو زولني ماتوي  
یا ستا د اوبنکو سلسلې ماتوي  
دا په زړه سخته زمانه  
کله آرام ته پرېږدي  
د پردېسی ستړي خپاره خیالونه

د بې وسې زخمي زخمي خوبونه

واشنگټن ډي سي

2000- 11- 1



## د عمر سودا

خوانيمرگي خوانی خه وې

سپيني ږيري مخ دي تور سه

مرور يم تر قيامته

خه کلونه دي په گور سه

خوانی چيري مي کړې ورکه

چېري ولاړې ښکلي نجوني

چي ښايستې ونې يې گورم

رانه ليري خغلي نجوني

خدايه نغده مي راوړې

پور ته نه يمه راغلی

پنځه ورځي مي زلمی که

ژوند مي ټوله دربخښلی

چي بيا زه يم بيا ياران وي

بيا سبزه وي بيا گلان وي

چي بيا می وي بيا مستان وي

د شرابو رود روان وي

پيالې سر پر سر تشپري  
بناخلې بند پر بند ماتپري  
ويني وار په وار تودپري  
مرگ او ژوند دواړه هېرپري

شرنگ سي پورته له ربابه  
لمبه خېژي له دربابه  
شيخ توبه كي له كتابه  
پرهېز مات كي له شرابه

له پايكوبه د يارانو  
شپې سي اور د رقيبانو  
ورځي توري د شيخانو  
ژوند اغزي د غليمانو

يو د بل په سترگو پايو  
زه او يار مي لاس تر غاړه  
يو په بل كي سره ورك سو  
په يوه هستي كي دواړه

هم ډکپري هم تشپري  
صُراحي او گيلاسونه  
له مستانو نسکورپري  
د سرو مُلو ډک جامونه

نازولې ساقې گرځي  
لکه څانگه د گلونو  
چي خمار مستي يې څاڅي  
له سرو سترگو له لاسونو

خدایه سپين وپښته مي واخله  
په رگو مي کره اورونه  
بس پنځه شپې مي زلمی که  
نور در ونیسه کلونه

چي توبه وي له حسابه  
زه هغسي مستي غواړم  
چي پرهبز وي له کتابه  
زه هغه کلونه ژاړم  
او که دا نه وي خالقه

بې اجله درنه ولاړم

ويرجينيا

2002- 3- 13

## ته ٻڻايسته ٻي

ته لکه ستوري د آسمان پر لمن

ته لکه سترگه د سبا ٻڻايسته ٻي

په آسمانونو کي تنها ٻڻايسته ٻي

ته له ازله له پخوا ٻڻايسته ٻي

ته د مستي ته د خمار په شپه کي

لکه ساقی لکه مينا ٻڻايسته ٻي

لکه پانوس لکه رڼا ٻڻايسته ٻي

لکه جلوه لکه بر ٻڻينا ٻڻايسته ٻي

لکه شبنم لکه ځلا ٻڻايسته ٻي

لکه گلاب لکه بورا ٻڻايسته ٻي

لکه لاله په سره لمن کي د بېديا ٻڻايسته ٻي

لکه غزل ٽوله ٻڻکلا ٽوله له رنگه ډکه

لکه خيالونه د شاعر د هري خوا ٻڻايسته ٻي

ته لکه زېري پر غورو لکه نغمه پر پوزي

له سر تر نوکه په رگو لکه لمبه کښپوزي

ته لکه شمع لگېدل دي زده دي

په توره شپه کي بلېدل دي زده دي  
هم سوځېدل هم سوځول دي زده دي  
هم ويلول هم ويلېدل دي زده دي  
لکه خيالونه الوتل دي زده دي  
پردي خوبونه تښتول دي زده دي  
زخمي کول کرارول دي زده دي

ته لکه زرکه له اوازه دي درې ښکلي دي  
لکه شپېلۍ له مازيگره دي رمې ښکلي دي  
لکه لمبه له ماښامونو دي خېمې ښکلي دي  
ته لکه وړانگه له سهاره دي څپې ښکلي دي

ته لکه گل د نستر له تا بهار ښايسته دی  
لکه نسيم لکه ورمه له تا سهار ښايسته دی  
لکه سپورمۍ له تا آسمان له تا سينگار ښايسته دی

ستا له تصويره مي خوبونه ښکلي  
په تصور مي دي خيالونه ښکلي  
ستا له خيالونو مي نظموه ښکلي  
ستا په هستۍ مي غزلونه ښکلي

تر څو ژوندی یم ستا په نوم به غزلونه لیکم  
تر څو چې یونم څو چې وینم څو چې سترگی لرم  
ستا پر تصویر باندي به اوښکي کرم  
ستا په خوبونو به می شپې بیدوم

ویرجینیا

2002- 3- 13

## چي شپېلى بنده نه کې

شپانه دا خپله شپېلى بنده نه کې  
په دې دښتونو کې يوازي دا يوه نغمه ده  
چي مور ته نکل د پېړيو کوي  
يوازي دغه آواز  
اوس د آشنا دښتونو  
د جگو جگو غرونو  
زموږ د زهيرو چپاو سويو زرونو  
د نړېدلو سوځېدلو خونو  
د ځوانيمرگو نيمه خوا قبرونو  
يوه يوه کيسه پر ژبه لري  
يوازي دغه آواز  
يوازي ستا د شپېلى مستي او آزادي نغمې  
د لوړو غرونو تر کمرونو ورځي  
لا د کيردې تر ماښامونو ورځي  
لا په دښتو کې تر اورونو ورځي  
لا د زلميو مينانو تر نکلونو ورځي  
لا د بلبلو چنچنيو تر غوړونو ورځي  
شپانه دا خپله شپېلى بنده نه کې



چي زموږ د غرونو دا ژور لاینونه

چي دا زخمي گلونه

دا سوځېدلي او دا وچ ډاگونه

دا نیمه خوا نهارونه

دا بې صاحبه دا میرات کورونه

دا د مرگي له ساندو ډکه خونه

یوازي تا پېژني

شپانه کلونه کېږي

چي وطن رنگ د لېونتوب اخیستی

جنگونو باج له سریتوب اخیستی

د څو قاتلو لوټمارانو ټولۍ

د بېگانه داړه مارانو غدۍ

زلمي سرونه په لمنو کي وږي

شهیدي ویني په ځمونو کي وږي

پردي تېغونه په لاسونو کي وږي

نه یې په شپو کي دي کیسې پرې ایښي

نه په کېږدو کي لمبې پرې ایښي

نه یې پر شونډو ترانې پرې ایښي

نه یې شهباز نه یې نغمې پرې ایښي

نه يې لنډۍ نه يې نارې پرې ايښي  
ستا له شپېلۍ به هم نغمې تللي وي  
ستا له نغمو به هم كيسې تللي وي  
ستا له كيسو به هم مزې تللي وي  
تا ته به هم سورونه نه وي پاته  
ستا له آوازه به هم ويني ځاڅي  
ستا له سورونو به هم اوبنكي پاڅي  
تا ته به كله دونه شور پاته وي  
ستا د نغمې به كله زور پاته وي  
ستا به د وينو چپرته اور پاته وي  
خو ته دا خپله شپېلۍ بنده نه كې  
ستا له شپېلۍ واري سم  
كه سبا بيا مو گودرونه خپل سول

كه مو دا غرونه دا دښتونه خپل سول  
كه په كيږديو كي اورونه بل سول  
او بيا كيسې د اورېدلو سولې  
بيا غاږگۍ د اچولو سولې  
پېغلي گودر ته د ورتللو سولې  
د پايزېبونو د پاوليو شرنگولو سولې

د محتسب سترگي ړندې سوې د ايستلو سولې

بيا به دا ستا په نغمو

بيا به دا ستا په آواز

دا ستا په مسته شپېلۍ

راوېښوو د نيمو شپو نکلونه

له شپو به باسو شيطاني خوبونه

بيا به را ياد کو پخواني وختونه

بيا به رباب ته شهبازونه راسي

بيا به نغمو لره سورونه راسي

بيا به نخا ته پايزېبونه راسي

بيا به محفل ته پانوسونه راسي

د ساقی لاس کي به جامونه راسي

ته به شپېلۍ ږغوې

ياغي سندري به دي

راپاخوي د رگو وچي ويني

ژوندۍ کوي به زمولېدلي ميني

راوېښوي به ډکي ډکي پيني

دا شپېلۍ بنده نه کې

په دې شپېلۍ کي زه خوبونه وينم

پکښي خيالونه وينم

درته خوبونه زنگوم پکښي ټالونه وينم  
د نن اورونه هېرومه جنتونه وينم  
شپانه دا خپله شپېلی بنده نه کې  
ستا له شپېلی واری سم  
په دې دښتونو کي يوازي دا يوه نغمه ده  
چي مور ته نکل د پېړيو کوي

ويرجينيا

2000- 8- 12

## سترگي

پرون مي نابره  
پس له کلونو ستا پر لور سترگي در واوښتلې  
او د عينکو شاته  
يوازي ستا د خمارو سترگو کيسه پاته وه  
نه له اوبو ډکي وې  
نه له رمزو ډکي وې  
نه له نخرو ډکي وې  
پکښي مي ونه ليدل  
د مستي ډک سره او نري رگونه  
نه يې رازونه ويل  
نه يې نازونه کول  
نه يې بانو پيره دار  
نه يې وارونه کول  
نه يې ښکارونه کول  
نه يې د زړونو امپلونه پييل  
نه يې وعدې د سباوون کولې  
نه يې کيسې د مستو شپو نه د پرون کولې  
نه يې کاره بانو حملې د شواخون کولې  
نه يې پر زړونو اورول نوي تازه وارونه

نه يې له سترگو تښتوله د ځوانۍ خوبونه

پرون مي نابېره

پس له کلونو ستا پر لور سترگي در واوښتلې

درته کتل مي چي ښايستې سترگي دي

هغه د ميو پيمانې سترگي دي

له بېخوبيه له مستيه تكي سرې سترگي دي

د غزلونو افسانې سترگي دي

بنگ د ځوانۍ او د مستۍ نه لري

ناز د ورېښميني ناوکۍ نه لري

تمه د عمر د نازونو د پېرۍ نه لري

او له کونجونو څخه غلي غلي

د بلي مستي غنم رنگي نازولي نجلۍ

ها د ښکلا له تارو پوه ده د اودلې نجلۍ

د غټو بورو سترگو

په ننداره پسي کرار کرار مزلونه وهي

چي خپلي شپې به يې يادېري کنه

چي خاطرې به يې پارېري کنه

پتي له ځان سره ژرېري کنه

ويرجينيا

2001- 3- 17



## سوگند

چي لا تر څو مي په رباب کي وي تارونه پاته  
چي مي له گوتو کي شهباز خوځېږي  
چي يې لا توان د شرنگولو لرم  
چي لا نغمه د ږغولو لرم  
او لا يو څوک د اورېدلو لرم  
او لا مي پاته په نغمه کي وي وروستي سورونه  
زه به رباب وهمه  
ما د جنون په سر قسم کړی دی  
چي د تيارو او د سکوت شيطانان  
زما پرتندي سجدې ليدلای نه سي  
ياغي نارې مي اېلولای نه سي  
شمع په لاس به په کوڅو کي د زندانو گرځم  
زه به پر کور د ميخوارانو گرځم  
تشي پيالې کړنگوم  
ځانته زاهد قهروم  
اور د دوږخ پاروم  
کور د ريا سوځوم  
که نشې نه وي که مستي که شرابونه نه وي  
که ساقی نه وي سپين لاسونه ډک جامونه نه وي



که محفل نه وي که نڅا که پایکوبونه نه وي

یوه څماره چیغه

څه لېونی او څه هونښیاره چیغه

پورته کومه دا سکوت ماتوم

ژوندي قبرونه په نارو وینوم

ځانته زاهد قهروم

ما د جنون په سر قسم کړی دی

چي د تیارو او د سکوت شیطانان

زما پر تندي سجدې لیدلای نه سي

یاغي نارې مي اېلولای نه سي

که د تور مخو زاهدانو پیره دارو سترگو

د محتسب او د قاضي دواړو مکارو سترگو

له خلوتونو راوتلو ریاکارو سترگو

په رنجو تورو دوو غدارو سترگو

له گودرونو د پېغلانو نارې وشړلې

له پایزېبونو یې د شرنګ سلسلې وشلولې

له مانښامونو یې کیسې او لمبې وایستلې

زه به گودر گودر نارې وهمه

زه به پر سپینو مرغلینو اوږو

زه به پر سپینو پر ورېښمینو لېچو

د منگوتیو سلسلې یادوم

زه به کيردى ته ورځم  
زه به لمبې بلوم  
زه به کيسې وينوم  
ځانته زاهده قهروم  
ما د جنون په سر قسم کړى دى  
چي د تيارو او د سکوت شيطانان  
زما پر تندي سجدې ليدلاى نه سي  
ياغي نارې مي ابلولاى نه سي  
لا خو ژوندى يم لا له ستوني مي اواز راوړي  
لا خو بينا يم سپين له توره بېلولاى سمه  
لا يوه چيغه مستانه پورته کولاى سمه  
لا خو په وينو کي بڅري گډولاى سمه  
لا خو غزلي مستولاى سمه  
لا مي سينه کي ناويلي ترانې پاته دي  
لا ترانو کي څو زخمي زخمې نارې پاته دي  
لا له شهبازه سره غبرگي زمزمې پاته دي  
لا په رگونو کي څو څاڅکي ويني سرې پاته دي  
لا مي په وينو کي څو گرمي هنگامې پاته دي  
لا به زه اوس د انځورگرو په کوڅو گرځمه  
په فلاگانو په حجرو گرځمه  
د ورکي مېني به پوښتني کوم

کوډي کتني کوم  
څو سوځېدلي تصويرونه ايردم  
څو پاني پاني کتابونه اوډم  
پکښي څېره د خپل جانان لټوم  
له ماتو ماتو قلمونو سره  
پر سپين کاغذ باندي خطونه ليکم  
يوه څېره رسموم  
بيا له تصويره سره لوبي کوم  
ترېنه انځور جوړوم  
د زړه په وينو يې خالونه ايردم  
ځانته زاهد قهروم  
ما د جنون په سر قسم کړی دی  
چي د تيارو او د سکوت شيطانان  
زما پر تندي سجدې ليدلای نه سي  
ياغي نارې مي اېلولای نه سي

ويرجينيا

2000- 12- 19

## او لا اورونه بل دي

د پوهاند عبدالشکور رشاد د شعر په اقتفاء  
ها چي په وینو یې لړلي دي د غرو لاشونه  
چي یې لمن کي رځرېدلي دي مغرور سرونه  
چي یې د توري له هیبته لړزېدل په کټ کي  
د غلیمانو د تورزنو جنگیالیو زړونه  
چي یې کیسو ته له باگرامه تر سسرامه پوري  
یو په یو ونبودل د شېر او د سکندر نومونه (1)  
چي یې راپاڅي افسانې د اصفهان له کیسو  
چي یې له ډاره رپېدله قزلباش پوځونه (2)  
چي پاني پت ته یې ور ونبودی ایمان د توري  
چي د تاریخ سینې ته ولاړل ډراني تېغونه  
چي له پامیره تر سپین غره تر خیبره پوري  
پکښي ایرې سول یرغلگر او د دښمن هډونه  
چي له سکندره له چنگېزه یې کړې لاري ورکي  
چي د فرنگ پر زړه یې کښېښودله تور داغونه  
چي سره تبي یې کړله محکه د فرنگ او تزار  
چي یې په غاړه کي ور وتومبل د اور لارونه  
چي سرو لښکرو پکښي زر ځله ټکري وکړې  
چي خپل تاریخ ته یې سوغات یووړله ژر مخونه

چي يې د کونډو، بورو، ورارو حسابونه وړک دي  
چي يې د شمېر په ژبه نه راځي ناصور زخمونه  
چي يې تر ننه تر سبا او تر پېړيو پوري  
په ښار او کليو کي ور وکرله سره اورونه  
چي دې انگر ته د کوربه بې اجازته راځي  
کوم بختور به وړي تر کوره مات ژوندي بندونه  
دلته سينې دي له ازله له پولادو جوړي  
دلته له ټانک سره ډغري وهي کلک سوکونه

او يوه ورځ د دې وطن په کړلېچو کي مات سول  
د تزارانو په گناه ککړ خيړن لاسونه  
او يوه ورځ سو د پېړيو طلسم ډړي وړي  
او يوه ورځ له هسکه راغلل د بري ږغونه  
ويل يې سپک سول د درانه پښتون انگر ته چي تلل  
د کبرجنو داړه مارو ناروا ټانکونه  
پر مخکه جوړي زلزلي سوې د اتڼ له زوره  
ميدان ته ووتل د تېرو افسانو ډولونه  
ولاړی د غرو شاته نيهام سو تنبېدلی ښامار  
په ميدانونو کي يې پرېښودله مات غاښونه  
د کنډوالو ناره يې واورېدل په عرش کي خالق  
د کونډي ناوي په نيکريزو سرو لاسو عرضونه

غرونو سيندونو يوه بل ته پيغامونه لېرل  
د شهيدانو له جنديو اورېدل رنگونه  
چا ويل بيا گوندي سمسور سي سوځېدلي كلي  
گوندي دا شاري محكي بيا وسپري سره گلونه  
بيا له سورنا او له ربابه نغمې پورته سولې  
نڅا ته ووتل د نجونو او زلمو فوجونه  
مبارکي وې يو د بل غور کي وپله خلکو  
نن که سبا وي پردي کيږي بېگانه کمپونه  
نور به ستنېږي ستري کډي له پرديو خاورو  
نور به خالي وي د پردي ملکو پردي کورونه  
نور به شملې د شمله ورو چا ته ټيټي نه وي  
زموږ د زلمو غيرت به نه څټي پردي دېگونه  
خپل به قاضي خپل به ملک خپل به وي مشر د قام  
بيا به پر خپلو محکو يون کوي آزاد قومونه  
بيا به د زرکو په گامونو وي رواني نجوني  
بيا به سينگار وي په کوچيانو زرغونه دښتونه  
بيا به د تالندي د زوره غر او سمه رېږدي  
بيا به غورېږي د ترنک او ارغسان موجونه (3)  
خو يو ناڅاپه سره ورغلې خوني لښکري  
بل سول په ښار او په بانډو کي د نفرت اورونه

لکه چي چا ته د پېړيو دښمني وي پاته  
لکه بدی ته پاڅېدلي وي غلیم تریرونه  
لمبې له کلیو له ښارونو له کوڅو پورته سوې  
سره سول د ورور او خور په وینو د غازي لاسونه  
د خور پورنی د ابا شمله یې ولوټله  
له زړونو ووټل د مینې او غیرت نومونه  
یا زموږ بچي په کور کي تل دغه ناخوالي کوي  
یا په پردې کور کي بدل سول زموږ یاغي مېرونه  
چي په نومونو یې سندري جوړولې نجونو  
هغو غازیانو یې پر کلیو اورول مرگونه  
او لا تر ننه دا بدمرغه هنگامه جوړه ده  
او لا تر ننه کیندل کیږي د زلمو قبرونه  
لا د ابی په غېږ کي نه دی کرار سوی ماشوم  
لا هره شپه په خوب کي ویني د قاتل برېتونه  
لا یوه بل ته سره اړوي او تري سترگي  
لا یې په کور کي مېلمانه دي د مرگي یادونه  
چا ورته کړي دي کیسې د هغي بري کوڅې  
چي د ژوندي انسان په سر کي چا وهل مېخونه  
چا ماشومانو ته ویلي دي چي تل به ویني  
د افغانانو په ازل کي نوشته جنگونه  
دې افسانو د کور او کلي ارامي وړې ده

له ماشومانو يې غلا کړي دي خواږه خوبونه  
هسي نه بيا پردي راغلي وي د سيوري په څېر  
له يوه بله مرور کړي د قومونو زړونه  
هسي نه بيا يو څو تور مخي په جرگو ورگډ سي  
هسي نه يو له بله وجنگوي لوی ښارونه  
هسي نه سپکه سي شمله د باتورانو د کور  
هسي نه بيا په وير اخته سي دا زوی مړې خونه  
بيا خو به نه وي د قلا په مخ کي غل پيره دار  
شريک خو نه دي له رقيب سره د زړه رازونه  
نيکه ويل چي خپل مو خپل دي بېگانه مغول دي  
هېر خو به نه وي د بابا او د نيکه پندونه  
بيا په لوی لاس خو به بلا چا رابللي نه وي  
هېر خو به نه وي پروني او پخواني نکلونه  
چي غمازان مو مرکې کوي د ورونو تر منځ  
تر هغې ورځې به د وینو وي روان سيندونه  
لا به را اوري د آسمانه څخه سره اورونه  
لا به غرومېږي ډک له اوره دورځي توپونه

### ويرجينيا

1(په هند کي د پښتنو دوو مشهورو شاهانو، شېرشاه سوري او سکندر لودي، ته اشاره ده.



- 2) (قزلباش) سور سري، يا د سرو خوليو خاوندان (د اېران د صفوي شاهانو پوځيان وه، چي هم يې په كندهار كي د ميرويس نيکه له لاسه ماتي وخورې، او هم يې په اصفهان كي د شاه محمود هوتك د انتقام مزه وڅكله.
- 3) (ترنك او ارغسان د كندهار دوه لوى سيندونه دي، چي پر غاړه ې ډېر لوى غلجي او دراني قبايل آباد دي.

## چي رانه سي پسرليه

د خوشحال خان خټک د بهار په قصيدې په پيروي

هي افسوس چي بيا به رانه سي بهار

نه خولي خولي گلونه نه گلزار

نه بنايسته به سي ټالونه په پيغلانو

نه ولاړ به وي زلمي کتار کتار

نه روان به وي همزولي لاس تر غاړه

نه نوروز نه گل سرخ نه شالمار

نه به ښکلي وي دښتونه په زلميو

نه به پورته له باغونو وي چغار

نه به بيا خوشحال ايستلي توره راسي

نه به باز غوندي منگل سر کي په ښکار

نه به سره تبي کي مخکه د مغولو

نه لښکر به د غليم کي تار په تار

نه مرغان به د رحمان پر غزل ژاړي

نه بي گوري خوک فالونه پر گفتار

نه به خوک د قناعت په اطلس وياړي

نه به گرځي په خرځه کي شهريار

نه به کړنگ و شنو پيالو ته حميد ورکي

نه به شونډې پکښې ويني د خپل يار  
نه به اوبښکي تويوي پر مسافرو  
نه به فرش کي په لېمو دلبر ته لار  
مهاجري سولې ورځي شېستان ته  
د تورتم لښکر نيولی د لمر ښار

نه د زرکو په نارو دي غرونه ښکلي  
نه بازان خوني منگول تېره منقار  
نه نارې دي د چنچنيو د قمريو  
نه شاهين پسي وتلی دی په ښکار  
په گزمو د شيطانانو سترگي گرځي  
منگي نسته پر گودر باندي کتار  
پاولي نه کوي شرنګی پر گودرونو  
پېغلي نه لري خالونه د سينگار  
نه غوتی دي د سوما له اوبو مستي  
نه لښکري د بورا گرځي خمار  
نه وړمې گرځي په شپو کي د گلونو  
نه شبنم له غونچو الوزي سهار  
هره خوا گرځي لښکر د صيادانو  
اوس بلبل ترانې نه وايي په جار

د نارنجو گل به څوڪ گربوان ته يوسي  
محتسب چي وي وهلى ننگرهار  
څوڪ به وليكي خاپول ته غزلونه  
د مرگي لښکر چي پروت وي پر مزار  
گناه کاري سوې جنډۍ د زيارتونو  
نه سخي سته نه لمن د لاله زار  
جنازې دي چي را اوري پر کورونو  
مستي نه لري کوڅې د کندهار  
ستا په نوم چي وړانوي د وطن څلي  
رښه ته يې په لعنت که گرفتار  
د احمد پر مېنه مه وای زېږېدلی  
مه يې مور د دې وطن وای مه يې پلار  
نن يې اور د جنازو پر وطن بل کړ  
هم لښکرو د غلام هم د بادار  
خدایه يو زخم خو نه دی چي به جوړ سي  
کال په کار دي پرهارونه وار په وار  
چي به ويښي په نارو وې د نکلونو  
له هغو کيږديو پورته دی کوکار  
چي دښتونه يې وه ښکلي په اورونو  
له هغو څېمو کچکول باسي مالدار

نه شپانه سته نه کيږدی نه رمې گرځي  
نه په دښت کي د لېوانو پروت دی ډار  
خدایه ورکي سوې شملې د شملورو  
نه سرونه سول راپاته نه دستار  
له قاصده سره نسته پیغامونه  
بدشگون دی سترگي سرې دي د رویبار  
رباتونه نابله راته ښکاري  
قافله پر کومه ځي کرار کرار  
توره شپه ده کنډوونه کړلېچونه  
یا به روند وي یا جاهل کاروان سالار  
له خزانه تر خزان پوري ژوندون دی  
نه یوه لحظه سکون سته نه قرار  
هره ورځ یې له دوږخ څخه راوړي  
پر تندي د هري شپې لیکلی نار  
هر ساعت یې قیامتي اورونه اوري  
زخمي کېي باروي زړونه افگار  
کور او کلي د سکروټو کروندې دي  
ورور له وروره زوی له پلار څخه بېزار  
لا ټولی د لېوني محتسب گرځي  
نه پر سد یې دی پرې ایښی نه هوښیار  
د مطرب له شهبازونو اوښکي اوري

نه په سور کي يې رباب دی نه سیتار  
نه په غلا نه په ښکاره يې دیدن کېږي  
د جانان کوڅې نیولي دي اغیار  
نه ساقی ډکي پیالې راوړي محفل ته  
نه یاران دي په مستیو کې سرشار  
نه د گل په نصیب سرې شونډې د پیغلو  
نه بورا سینه څیرلې ده په خار  
خه په مخه دي گلونه پسرلیه  
درته نور به وي ملکونه انتظار  
دا یتیمی څیې نه غورځي اتن ته  
دا زوی مړي تا ته نه دي د روزگار  
ته د کونډو اوښکو نه یې د پوښتني  
د زهیرو زرونو مه اخله آزار  
جهاني د خوشحال خان له برکته  
د سکروټو په قلم لیکي اشعار

ویرجینیا

2001- 1- 3

## د بنگلو نجلی (بیلی جویل)

دا په لوړو بنگلو کي د ښار اوسي  
زما په شان غریب یې هیڅ نه دی لیدلی  
نه یې مور کله کیسه ده ورته کړې  
نه یې خیال ته داسي څوک دی ورغلی  
دا نجلۍ ده نازولې د قسرونو  
ورته نسته لار د پلونو د خوارانو  
نن یې زړه ته ده زما مینه ورغلې  
نن د بخت په ازمپینه ځم یارانو  
نن یې کړې فیصله د ژوندانه ده  
نن سپاري چا ته جلو د خپلي میني  
نن به زړه د چا له زړه سره پیوند کړي  
تودوي د چا په وینه خپلي میني  
نن یې زړه غواړي چي ځان لره پیدا کړي  
يو غښتلی په زړه کلک له غریبانو  
خو له ما څخه اختیار دی میني وړی  
زه له دغي ډلي نه یمه یارانو  
دا په لوړو بنگلو کي د ښار اوسي  
ما د دې نړۍ هرگز نه ده لیدلې  
زه د دې دنیا ته نه یم ورغلی

ما لا خپله طالع نه ده ازمپيلي  
سترې سوې ده په سپينو بنگلو کي  
زړه يې شين دى له هغه ژوندونه ژاړي  
د غټانو له زامنو ده بېزاره  
نن يې زړه د غريبانو سره غواړي  
نن که نه سمه ور ورلاى مرغلري  
يوه ورځ به مي راخيژي د بخت ستورى  
پرې به جوړ کمه باران د سرو او سپينو  
په ټولۍ کي د سيالانو به مي گوري  
هغه ورځ به دا زما په مينه وياړي  
راسره به وي پر څنگ باندي روانه  
په ورو ورو به اخلي ښکلي قدمونه  
لکه زرکه لکه سرو خرامانه  
نن يې زړه غواړي چي ځان لره پيدا کړي  
يو غښتلى په زړه کلک له غريبانو  
خو له ما څخه اختيار دى ميني وړى  
زه له دغي ډلي نه يمه يارانو  
نن يې زړه ته زما مينه ورغلې  
ما هم زړه په بنگلو کي دى بايللى  
ور روان يم د بخت په ازمپينه  
نازولي ته مي واك دى ورسپارلى



ويرجينا

1999- 5- 31

## کسې او نکلونه

### موردك شېر

د لوی ښار څخه دباندې یو دره وه  
جوړه کړې یوه شیخ پکښې دېره وه  
پر سجدو به خدای ﷻ ته پروت و په خواستونو  
ټولې شپې یې تېرولې په نفلونو  
که څو د ښار پر خلکو باندي گران و  
دی له خلکو راگوښه په غم د ځان و  
دوولس میاشتي به یې تل روژې نیولې  
یوه ورځ یې چا ډوډۍ نه وه لیدلې  
یا په ذکر یا په فکر به مشغول و  
پیر پر هر چا باندي گران ورته مقبول و  
نه یې وړلې شکرانې نه خیراتونه  
نه یې چا ته ورلیکله تعویذونه  
د دعا دپاره خلك چي ورتلله  
پیر به یو گړی حضور ته وربلله  
نور نه شیخ د دنیا کار لره وزگار و  
نه له ښو نه یې له بدو سره کار و

يوه ورځ يوه مورک په حجره کي  
شل او سل ځله آزار کړ په سجده کي  
چي به شيخ کله ورتيپت سو و سجدې ته  
د مورک لکۍ به ورغله و خولې ته  
شيخ کرار ورڅخه وکړله پوښتنه  
ما پر څه آزاروې په بخت پمنه

مورک وويله شيخه ستا قربان سم  
د مرگي مخته دي سپر بلاگردان سم  
د پيشو له لاسه ډېر يم کړېدلی  
شوم نهر يم وږی تېری ژر زېښلی  
د ظالمو پيشوگانو له ناتاره  
يو گړی وتلای نه سمه له غاره  
ته دُعا وکه چي زه غټه پيشو سم  
نور به هر گړی بېغمه له حملو سم  
شيخ دُعا وکړه مورک توره پيشو سوه  
هغه دم خدای ته د شکر په سجدو سوه  
سمدستي يې کړه حمله پر مورکانو  
مرگ يې گډ کړ په خپل کور کي په خپلوانو  
نه يې مخ وکوت د خپلو گاونډيانو

نه د ورونو، د زامنو، اکاگانو  
خپله مور او پلار يې خيري په منگول کړل  
مېلمانه يې خویندي ورونه د اجل کړل  
راوتلای مورگان نه سواى له غاره  
سپون په کور کي هيچا نه واهه له ډاره  
يو څو ورځي يې پر خپل کلي مېله وه  
د پيشو برېتونه غور منگول يې سره وه  
بيا خلوت ته سو دننه ويل پيره  
ستا قربان سم د خوارانو دستگيره  
د ښار سپيو مي تريخ کړى خوږ ژوندون دى  
ښکار له بهري نه سم کړاى وچ مي لړمون دى  
راته غاږي په کورو کي پر بامونو  
گرځېداى نه سم پر جگو دېوالونو

په دُعا دي يو لوى سپى راڅخه جوړ که  
په دې سپيو په کوتریانو مي زړه سوړ که  
شيخ پر چوف کړه پيشو ځاى پر ځاى خپل سو  
هغه دم د پيشوگانو په تکل سو  
په ځغستا به يې ايستې له کلي کوره  
نه يې خړه پيشو پرېښوده نه توره

که پیشو به پیدا نه سوه د کورونو  
واره سپي به یې دارله په غاښونو  
لاروي یې داروله په گواښونو  
ماشومان یې خُغلول تر خپلو خونو  
و هر چا ته یې ښودلې خپلي داري  
څوک ترې خلاص نه وه په ناستي په ولاړي  
خو څو ورځي وروسته بیا ولاړی حجرې ته  
شیخ یې نه خوشي کاوه خپلي سجدې ته  
ویل شیخه زه په کومه خوله گویان سم  
ستا تر پښو دي صدقه سمه قربان سم  
په عذاب کرم په کوڅو کي ماشومانو  
کاني وینم په لاسو کي د لویانو  
نه کورو کي مي پرېردي ډلي د سپیانو  
نه په ښار کي پر دوکان د قصابانو  
دا یو زه په ټوله ښار کي خوار و زار يم  
ته وا زه دښمن د هر سړي د پلار يم  
شیخه ماته دعا وکړه چي لېوه سم  
کوڅې پرېردم اوسېدونکی د ځنگله سم  
شیخ پر چوف کړه سپی هغه گړی لېوه سو  
پر سجده سو او روان پر لور د غره سو

يو څو ورځي يې کړې تېري په ښکارونو  
گرځېدی پر لویو غرونو پر دښتونو  
دواړي زامي به يې سرې وې تر غوړونو  
په څيرلو د اوزگړو د پسونو  
انگولا يې خوب حرام کړ د کوچيانو  
سرگردانه يې کړې ورځي د شپونيانو  
ډار يې واچاوه د دښت پر ماشومانو  
تر گودر پوري په لار کي د پېغلانو  
يوه شپه په نيمه شپه کي را روان سو  
بيا د پير دېرې ته ورغی نالان سو  
ويل شيخه په دې غرونو کي پړانگان دي  
د ځنگله په هغه بل سر کي زمريان دي  
له هيښته يې په ښکار وتلای نه سم  
له ستمه يې خپل ښکار خوړلای نه سم  
ځغلو ي راڅخه زما کړي ښکارونه  
که څه وایم راته وښيي غاښونه  
ته دعا و ماته وکه چي زمري سم  
هم په ځغاسته هم څيرلو گړندی سم  
چي د چا نه وي تر ما تېره غاښونه  
تر مرگي پوري ونه وينم ظلمونه

بیا به نه راخمه پیره ستا تر کوره  
له لمونخونو به دي نه باسم په زوره  
پیر پر چوف کره لپوه خای پر خای زمري سو  
انگولا ورخخه هېره سوه غرومبی سو  
شور یې گډ کر د ځنگله په حیواناتو  
سمه، غر، ځنگل یې اور کر د هوسیانو

چا لیدای نه سواى ټولۍ د گیدرانو  
په غارو کي آرام نه و د خوارانو  
که به وړی و که نه و ده وژل کړل  
له سهاره تر ماښامه یې داړل کړل  
له ځنگله څخه کوچ وکړ چغالانو  
تخم وړک سو د هوسیانو د سویانو  
گوره څرنگه دا فکر ور پیدا سو  
چي د شپې روان د شیخ د کور پر خوا سو  
شیخ چي ولیدی زمري، ویل یې وایه  
څه مشکل یې راوستلی تر دې ځایه  
اوس به چا یې پر دې سیمه کړولی  
په ځنگله کي خو تر تا نسته ښاغلی  
زمري وویل دا نن ځکه غرومبېرم

چي يو بل مورک زمری نه کې ډارېږم  
بل مي ښکار ميندلی نه دی په ځنگله کي  
گوندي ستا غوښي د زړه سوده را وکي  
چي زمري کړې شيخ ته سپيني خپلي ډاري  
شيخ يې تو کړلې له قهره پر مخ ناري  
ويل ځغله زما له کوره څخه وړک سه  
نه لېوه يې نه زمري بيرته مورک سه  
زمري وکتل و ځانته چي مورک سو  
پښېمانۍ څه گټه نه کول هک پک سو  
د خپل غار پر لور يې پورته کړل گامونه  
رېږدېدله يې لکۍ، اوربوز، غوږونه  
خو په غار کي نه ملگري نه خپلوان وه  
ده وژلي وه که وروڼه که سيالان وه  
چي په شاوخوا کي پاته مورکان وه  
ټول د ده د وينو تړي دښمنان وه  
په هر پوست کي يې وژلي حيوانان وه  
مورکان وه که پسونه که لېوان وه  
چي د بل په متو غټ سي يا زمري سي  
په هغه گړي له قام څخه پردي سي  
اول غوښي خوري د خپلو قريبانو



ښخوي ډاري په خپلو په يارانو  
دا يې هېره وي چي نن ته تېرېدل سته  
چي هسکېري يوه ورځ کښته کېدل سته  
چي يې عقل خدای مورک غوندي کوچنی کي  
يوه ورځ پر خپل باډار باندي غورځی کي

2000-2-6

## سرچپه قضاوت

يو بډاى په يو لوى ښار كې هستوگن و  
نعمتونه يې پرېمانه وه شته من و  
خداى وركړي وه كورونه جايدادونه  
له نيكونو ورته پاته وه باغونه  
همېشه يې وه په كور كې مجلسونه  
د زندانو د مستانو محفلونه  
پرې راټول به تل ساقيان او مطربان وه  
په وينا او په صفت به يې گويان وه  
همېشه يې مېلمانې پر دسترخوان وه  
هم زندان، هم ملايان هم سركاريان وه  
غوره مالو پكښې ژبي ټكولې  
حاسدانو په غاښو شونډي چيچلې  
يوه شپه يې كور كې نوې ننداره وه  
په لكونو يې اخيستې منظره وه  
د عصري هنر يو ښكلې نمونه وه  
د رنگونو او خطونو تنسته وه  
رابللي يې پوهان او هونښياران وه  
شاعران وه استادان، هنرمندان وه  
هر يوه د منظرې صفت بيان كړ

پکښي هر يوه پيدا ځانته جهان کړ  
هر يوه ته ښکارېدې خپلي خبري  
مرغلري او خوږې لکه شکري  
يو بډای چي تر دې نورو ډېر هوشيار و  
پرسېدلی خېټور په غوښو بار و  
ډېر شته من و مصاحب د شهريار و  
همېشه په هر مجلس کي په گفتار و  
په ښي لاس يې و ځنځير ښکلی د زرو  
په کين لاس يې وې گوتمی د جواهر و  
په غرور سو د تابلو خوا ته ور وړاندي  
تر نظر يې کړله تېره لاندي باندي  
يو څو گامه را پر شا بيا ورنژدې سو  
په ستايلو په تحسين د منظرې سو  
ويل څه ښکلي بېړۍ دي څه بندر دی  
څومره ښکلی ترسيم سوی په هنر دی  
د بندر له څنگه وگورئ لوی ښار دی  
سوداگر دي گارگر دي کار و بار دی  
څه عجب يې ترسيم کړي انسانان دي  
د حيرت گوته په غاښ هنرمندان دي  
د تاريخ استاد را وړاندي سو ميدان ته  
د شاباس گوته يې ونيول مېزبان ته

ويل ستا هنري ذوق دی د ستايو  
گوهر نه دی د هر چا د پېژندلو  
دې تابلو کي ما ته ښکاري قلاگاني  
د قدرت او عظمتونو شاهداني  
پکښي پټ دي د پېړيو داستانونه  
د تورزنو جنگياليو تصويرونه  
هر يوه کونج کي يې جلا ښخ دي نکلونه  
هر يو نکل يې راسپړي تاريخونه  
لوی ملا چي رابللی و جرگې ته  
په خیر خیر به يې کتله منظرې ته  
ده هم ورکړله تابلو ته خپله رایه  
وې د ليري يو معبد وينم له ورايه  
راته ښکاري يو ټولۍ د انسانانو  
عبادت ته به روانه وي يارانو  
بېله شکه دا نقاش خالق پرست دی  
پر څښتن باندي عاشق د ميني مست دی  
چي يې هېر نه دی څښتن په دې تابلو کي  
ور په زړه يې دی يو رنگ سلو رنگو کي  
دې مجلس ته چا شاعر و رابللی  
په ثنا او په صفت کي و منلی  
يوه لويه قصيده يې کړه آغازه

د کوربه د زړه له خوښي سره سازه  
وې يې څه ښکلي موجونه څه څپې دي  
په تابلو کې د رنگونو قافلې دي  
سمندر دی د توپان پکښې نارې دي  
د آسمان پر سينه لږي راخوږې دي  
له افقه د لمر وړانگي رانښکارېږي  
د روښاني آيندې پر لور ځلېږي  
دې تابلو کې تاسي وينئ سيمبولونه  
ترسيم سوي نن سبا او تېر وختونه  
تاريخي قلا يې نقل د پرون دی  
نن توپان دی لمر نښان د سباوون دی  
د گلبوتو پر ښاخونو چې زوزان دي  
د يارانو په محفل کې غمازان دي  
يو نقاش هم دې محفل ته ور راغلی  
يوه کونج کې چيرته ناست و اسکېرلی  
کوربه بڼه په لوړ آواز کړله نقاشه!  
ته هم ورکه خپل نظر تصوير تراشه!  
دا خو ته يې چې تابلو به دي ستايلای  
يو په يو به دي رنگونه راسپړلای  
ته پوهېږې په اسرار د تصويرونو  
ستا به زده وي گونگه ژبه د رنگونو

په قدم قدم نقاش راغی نیژدې سو  
په خیر خیر په ننداره د منظرې سو  
پر خپره یې د حیرت نښه ښکاره سوه  
پر شونډانو یې نری مُسکا خوره سوه  
وې بېشکه د لکونو منظره ده  
خو افسوس چي خړېدلې سرچپه ده

ویرجینیا

1999- 12- 18

## شيخ نصرالدين

ڊپر پخوا په يوه کلي کي يو ځوان و  
هم غښتلی هم په عقل پهلوان و  
خو هر گوره هم بېکسه هم نېستمن و  
له نصیب څخه په زړه کي گيله من و  
نصرالدين ورباندي نوم ايښی خپل پلار و  
نصروگی خلکو باله ځکه چي خوار و  
نه يې ژمی نه يې دوښی په راحت و  
له يخنيه له گرميه په زحمت و  
زړه يې تور سو له خپل ملکه له خپل ښاره  
له لويانو کشرانو سو بېزاره  
ويل ځمه په سفر هر څه چي کېږي  
له نصيبه له قسمته به پېښېږي  
په خوارۍ پسي يې لېڅي وغړلي  
په ملکونو گرځېدی کلي په کلي  
يوه ورځ پر نصروگي باندي تياره سوه  
په زيارت کي يې د شيخ پر لنگر شپه سوه  
دا زيارت او دا لنگر د شيخ قادر و  
په پيرانو کي منلی معتبر و  
د زيارت هره گوښه کي څو کوټې وې

پکڻي ناست وه مېلمانہ کيسې تودې وې  
له لنگره راوتلې کاسې ډکي  
مېلمنو پکڻي وهلې گولې کلکي  
په لنگر کي نوروگي ورته دېره سو  
په ټولې د تيارخورو کي مېلمه سو  
چي کيسې د مېلمنو يې اورېدلې  
د خپل هونښ په ترازو کي يې تللې  
د دروغو يې سل واورېدل نکلونه  
ورڅرگند سول د لنگر او پير رازونه  
نوروگي هم په خلوت کي پر سجدو سو  
له سهاره تر ماښامه په نفلو سو  
نه خوراک ته يې و پام نه و کيسو ته  
کری ورځ يې وه ورکړې و سجدو ته  
په خبر چي ملنگان او دروېشان سول  
په ثنا او په صفت ورته گويان سول  
شيخه کله يې راغلی له کوم ښاره  
موږ دي ټول سو قرباني پر هغه لاره  
نوروگي چا ته ورنه کړل جوابونه  
ملنگانو پر زړه يوورله داغونه  
يو مريد چي په دې نورو کي هوشيار و  
د لنگر په لڅو پټو خبردار و



سمدستي يې شيخ قادر ته ويل پيره  
ستا قربان سم د شيخانو لويه ميره  
زموږ لنگر لره راغلی مسافر دی  
کری شپه پر سجده پروت دی بختور دی  
له سهاره تر ماښامه کړي نفلونه  
په سجده يې ستړي کړي محرابونه  
نه دا ټوله ورځ له چا سره رغېږي  
نه خبرو نه کيسو ته وزگارېږي  
نيمه شپه پير د خلوت پر لور روان سو  
پټ په غوږ کي نوروکي لره گويان سو  
ويل ژر دي د مطلب خبره وايه  
همدا نن شپه روانېږه له دې ځايه  
نوروکي ويله پيره ستا قربان سم  
ستا په امر به په نيمه شپه روان سم  
په خوارۍ پسي له ښاره يم وتلی  
مسافر د بل وطن په زړه نټلی  
خپل نصيب کړم برابر پر دغه لاره  
اوس کومک غواړم له تا او له باداره  
پير را وايستې يو څو پيسې دباندي  
په نرمي يې نوروکي ته کړې ور وړاندي  
ويل څه دغه پيسې دي هغه خر دی

نازوه يې ډېر غښتلی ځناور دی  
نصروګي پیسې راواخیستې حیران سوګ  
پر خره سپور سو د نصیب پر لور روان سو  
یو څو شپې یې مزل وکړ د دښتونو  
خر یې زور و ژر ناروغ سو له مزلونو  
نیمه ورځ یې ساه شړل پروت و پر لاري  
له دوو سترګو یې راتلې د اوبنکو داري  
تر ماښامه نصروګی بیرته تنها سو  
خر یې مړ په زړه زخمي په واویلا سو  
خر یې ښخ کړ یو لوی قبر یې ور جوړ کړ  
کری شپه یې اوبنګي نوی کړې زړه یې سوړ کړ  
په سبا یې ورته راوړه له بازاره  
یوه سره او زرغونه جنډی تیاره  
ویل دا د غیبانه بابا زیارت دی  
ما میندلی د کلونو په زحمت دی  
شپه او ورځ می ورته کړي وظیفې دي  
په نفلو می سپینی کړي ورته شپې دي  
لس پنځلس ځله خوب کي دی راغلی  
په خپل لاس یې ما ته خپل قبر ښودلی  
دا زیارت دی د زړه ماتو رنځورانو  
د نېستمونو کونډو رنډو پردېسانو

د زيارت خبري تلې تر وطنونو  
غيبانه بابا مشهور سو پر ملکونو  
چا غوايي ورته راوړله چا پسونه  
چا پيسې ورته راوړې چا خيراتونه  
که سپاهي و که کوتوال که حکمران و  
غيبانه بابا ته هر څوک ور روان و  
په لږ وخت کي نوروکي شيخ نصرالدين سو  
هم شته من سو هم ولي سو آس يې زين سو  
اوازي يې سوې خپرې پر هيوادونو  
تر نيژدې، ليري، وړو، لويو ښارونو  
درې څلور يې په نکاح کړلې عورتي  
ښايستې وې لکه زرکي لکه بتي  
شيخ قادر ته احوال ورکړ مريدانو  
په لنگر کي تيارخورو ملنگيانو  
چي يو شيخ دی پيدا سوی له شيخانو  
وايي پير يم د خوارانو بې وزلانو  
پښې لاسونه يې جوړ کړي د شلانو  
بيننا کړي يې دي سترگي د ږنديانو  
هنگامه يې په ملکونو کي خپره ده  
تر هر کونج پوري يې تللې اوازه ده  
دې کيسو د شيخ قادر زرگوتی شين کړ

نوي شيخ د ده په خونه جوړ ناورين كړ  
هم يې شيخ هم يې هوبنيار مرید غمگين كړ  
نيمه شپه وه را روان سو آس يې زين كړ  
په زيارت كي يې د شيخ وكړه پوښتنه  
هغه نه مانه خلوت كي څوك دننه  
خو چي نوم د شيخ قادر يې تر غوړو سو  
سمدستي په خپل خلوت كي په ټوپو سو  
ويل مه راځئ مجلس ته مريدانو  
راز و نياز دی په خلوت كي د پيرانو  
چي يوازي په خلوت كي دوه شيخان سول  
يوه بل ته يې كتل سره گويان سول  
د دې نوي زيارت نكل يې بيان كړ  
حقيقت يې شيخ قادر لره عيان كړ  
شيخ قادر ويل پر تا دي آفرين وي  
ستا پر ټولو غليمانو دي ناورين وي  
زما او ستا حقيقت ځكه نن پنهان دی  
چي په دواړو مو ملگری يو شيطان دی  
چي پر خره باندي بيرغ دی درولی  
د شيطان دي لاس تر شا دی اړولی  
ښه يې وساته بچيه دا نسلي دی  
پلار يې زما څخه جوړ كړی پير ولي دی

د نيکه سر يې لا ښخ دی په بل ښار کي  
زر دروېشه يې پراته ورته په لار کي  
د هر چا د زړه حاجت په روا کېږي  
رسينده دی د هر چا په داد رسېږي  
زرغونې او سرې جنډۍ باندي رپېږي  
د کلونو رنځوران پکښي رغېږي  
په رمو ورته را درومي دروېږونه  
ساده گان يې پر زيارت کېږي طوافونه  
د پښتون قام دی کهول د جاهلانو  
پکښي تل گرځي فوجونه د پيرانو  
کچکول نه پرېږدي خالي د ملنگانو  
لېونی په دې وطن کي قلندر دی  
د هر ټگ او د ټگمار يو تود لنگر دی  
چي هر څوک سي باوله خيري څوني  
وربخښي خلك پيسې خویندي او لوني  
پرون دم ورته راغلی نن آغا دی  
هم سيد دی هم بزرگ دی هم ملا دی  
چي اوږده ږيره يې پرېښوده پېشوا دی  
هر يو سترگی د ږندو د ښار پاچا دی  
که پر دې دنيا دي خوښ وي جنتونه  
ښايستې حوري غلمان او شرابونه

يو ڄو ورڃي درته بويه خلوتونه  
جوڙوه په لويه لار کي زيارتونه  
په ميراث پر پرده تير ته لنگرونه  
پاڇهي کوه نسلونه پر نسلونه

واشنگټن

2000- 4- 9

## مهيار ڪري اوسان

سره غرمه سوڏنده لمر و سور بيا بان  
ڪمڪي اوسنه وه په پاي ڪي د ڪاروان  
دروند يي بار ورباندي ايبيسي د سامان و  
غوٽه ڪري يي په مور پسي پبزوان و  
چي هر ڇو يي پي ڪوله رباتونه  
نه مزلونه خلاصبدله نه دبستونه  
په ڙڙا ڙڙا يي بڻ ڪرل خپلي مور ته  
خدايه ڇه مهال به ورسپرو ڪور ته  
راته نه نڀڪاري دا لار د ختمبدلو  
توان مي نسته په وجود ڪي د ځغستلو  
لڙ په ورو اخله قدم گڙندي موري  
تر سڙمو مي وزي نته پوري ووري  
دومره ولي په تلوار اخلي گامونه  
يو په يو مي ٽول خورپري اندامونه  
مور يي شنه د ڙڙا ولاڙه ويل لوري  
زما په پزه ڪي نٽڪي ده بختوري  
په بل اوسن پوري مهيار مي دي ترلي  
د هغه مهيار بل اوسن ته غڇبدلي  
لا په مخ ڪي لس يوولس نور اوسان دي

گړندي په دې دښتونو کي روان دي  
زموږ په مخ کي يو لوی اوښ دی زورور دی  
نازولی د بادار دی زموږ افسر دی  
د هغه مهار په لاس کي د انسان دی  
د بادار له ساروانانو يو ساروان دی  
ځي په امر د بادار او د لویانو  
هغه نه گوري خاطر د حیوانانو  
زه پخپله يمه سترې له مزلونو  
زگپړوی اورمه د خپلو اندامونو  
په کلونو دې دښتو کي يم روانه  
ستا په شان مي واک پردی دی له خپل ځانه  
بند پر بند مي ټول وجود راته ژرېږي  
هر هډوکی مي جلا جلا خوږېږي  
له ناکامه وړم بارونه پر دې لاري  
انسانان مي هره ورځ گامونه څاري  
هره ورځ که سو را پام د ساروانانو  
سمدستي مي خرڅوي پر قصابانو  
وېشل کېږي به مي غوښي پر کورونو  
د پښتو، د لاسونو، د ورنونو  
هغه لوی بختور اوښ چي نن غړومبېږي  
يوه ورځ د ده نوبت هم رارسېږي



دی به هم سي د قصاب تر چرې لاندي  
يو بل اونب به سي افسر تر نورو وړاندي  
له ازله مو نصيب راغلی خوار دی  
چي لوېدلی مو د بل په لاس مهار دی

ويرجينيا

2000- 19- 8

## د ابليس پندونه

يو كيسه مي اورېدلې ده يارانو  
د ابليس د اولادونو شيطانانو  
يوه ورځ ابليس راټول كړل اولادونه  
د چا سل وه د چا زر كاله عمرونه  
ترې يې وپوښتې كيسې د عملونو  
د خاورين بنده د كړو گناهونو  
څه تخمونه د فساد مو دي شيندلي  
څه بدۍ مو دي په مخكه كي كرلي  
مشر زوى چي يې په عمر زر كلن و  
مخ يې تور په ونه جگ په اوږو پلن و  
سمدستي سو د خپل پلار مخ ته ور وړاندي  
شيطاني پاني يې كړلې لاندي باندي  
ويل پلاره يوه ډله ماشومان وه  
په خوښۍ د مدرسې پر لور روان وه  
ما يې لاره كړه بدله و بازار ته  
له مكتبه مي رهي كړله قمار ته  
تله جومات ته بله ډله د زلميانو  
ما روان كړله پر لار د فساديانو

سل او څو پرهېزگاران مي شرابيان كړل  
له خلوته مي پر بده لار روان كړل  
ابليس وركړله پر مخ څپېره كلکه  
ويل يې چې سه بېخبره بې درکه  
لا اوس هم نه يې تر ځايه رسېدلی  
ته وا نه يې له ابليس څخه زوولی

تا ته اوس هم شرابونه قمارونه  
لا ښكارېږي جنايت او فسادونه  
هی افسوس چې پر تا تېر سول زر کلونه  
له خپل پلاره دي وانه خيستل پندونه  
دوهم زوی سو را دمخه ويل پلاره  
کښېنستلی پر ځای نه یمه بېکاره  
پرې به نه ږدمه چې يو سپری پر لار وي  
چې ژوندی یم همېشه به مي دا کار وي  
ډلي ډلي مي له لاري دي ايستلي  
څوك مي غلا څوك مي زنا ته هڅولي  
سل مي ښځې له مېړونو جلا كړي  
نېكمرغيو ته مي ساندي دي وروړي  
يو په بل مي انسانان دي قتل كړي  
بې گناه مي په ناحقه تور نيولي

ابليس وواهه پر مخ باندي په زوره  
ويل كشكي ته پيدا نه وای له موره  
ته لا اوس هم خبر نه یې فساد څه دی  
د نېکیو او بدیو بنیاد څه دی  
چي انسان خدای له ازله پيدا کړی  
په خمير کي یې فساد دی ور اخښلی  
پر دنیا چي خدای کرلي دي قومونه  
د انسان په وینه گډ دي فسادونه  
که پر مخکه شیطانان وي او که نه وي  
که دامونه د شیطان وي او که نه وي  
انسانان به وي اخته په بدو چارو  
دا دنیا به مالمال وي له بدلارو  
خبردار چي نوم د قتل څوک یاد نه کړي

په نامه د قاتلانو زړه ښاد نه کړي  
ما د قتل نوم دنیا ته دی راوړی  
ما د ورور په چاره ورور دی حلال کړی  
ما هابیل دی په قابیل باندي وژلی  
ما د خون او قتل تخم دی کرلی  
چي پر مخکه انسانان وي دا به کېږي

له تېغونو به سرې ويني راڅڅېږي  
هغه زوی چي يې تر ټولو کشری و  
هم خوارخواکي هم په ونه ټيټ گردی و  
خو په کور کي د شيطان لکه زمري و  
هم په عقل هم په ژبه گړندی و  
ويل پلاره ما ټول کال زحمت ايستلی  
شپه او ورځ مي په خواری دی ځان وژلی  
کښېنستلی کرار نه يم له چالونو  
يو گړی نه يم بېغمه له دامونو  
هلته ليري يوه ښار کي حکمران و  
هم هونښيار و هم عادل پر خلکو گران و  
پر وطن يې جوړه کړې کراري وه  
شپه او ورځ يې په کورونو کي ښادي وه  
ما راپورته يو نا اهله کړ د ښاره  
د قدرت مي ورته جوړه کړله لاره  
اوس په ښار کي دا نا اهله حکمران دی  
يو ناپوه دی په گونگۍ ژبه گويان دی  
په وطن کي عدالت نسته ستم دی  
خوښي نسته واويلا ده تور ماتم دی  
نه مېلې سته نه سازونه نه جشنونه

نه زلمي او پېغلي گډ کوي رقصونه  
نه هوسيو غوندي ښکلي نجوني غورځي  
نه خندا د چا پر شونډو باندي گرځي  
چي هونسيار دي نن سبا ورنه کوچېږي  
د حاکم له لاسه مېنه سپېره کېږي  
له خونيه ابليس وکرله چيغاره  
اخ تر خوله دي سم قربان زويه هونسياره  
زوی دا ستا په شاني ښايي ابليس پلار ته  
شرمنده دي مشران وي ستا کردار ته  
چي نا اهله په وطن کي پر قدرت وي  
تباهي به يې ليکلې په قسمت وي  
اوس پخپله يو د بل په لاس قتلېږي  
اوس پخپله د انصاف تله ورکېږي  
نه تميز د ښو او بدو به اوس کېږي  
نه په شرم نه گناه به څوک پوهېږي  
نه به لاس د چا گرهوان ته ور رسېږي  
نه ظالم به له مظلوم څخه بېلېږي  
نه په داد به څوک رسېږي د خوارانو  
نه به اوري څوک فرياد د مظلومانو  
قاتلان به گرځي سرې سترگي په ښار کي

بېگناه به قصاصېږي په بازار کي  
چي د چا په سر کي سترگي د ليدو وي  
ورته مخ به د ناورين او جنازو وي  
د چا عقل چي انسان غوندي پر لار وي  
يا په دار لکه منصور يا به سنگسار وي  
چي نا امله واکداران چيري پيدا سي

د تيارو سي ورته مخ د ورځو شا سي  
که مو نه سرېږي زړه په انسانانو  
که تباہ غواړئ نړۍ د بندگانو  
که اورونه ابدي غواړئ بچيانو  
که دوږخ مو وي مطلب د دې خاکيانو  
که تل غواړئ پاچهي د شيطانانو  
واک ضرور دی د نااهلو حاکمانو

ويرجينيا

1999- 4- 6

## اصیل میراث

یوه ورځ کاروان روان و په دښتو کې  
په اغزو کې د اهار په سرو غرمو کې  
له توند باده سره دورې بادېدلې  
زنگولې په قافله کې شرنګېدلې  
خولې او پزې وې پېچلي ساروانانو  
لارې ورکې وې په دورو کې له سپیانو  
غرغړې به کړې په دورو کې اوشانو  
هم رمبارې به سوې پورته له جونګیانو  
په دې ترڅ کې یو جونګی پلار ته نیژدې سو  
ترې یې وکړله پوښتنه په گیلې سو  
ویل پلاره زما په زړه کې ده پوښتنه  
اندېښنه مې دا څو ورځې خوري دننه  
ستا په مخ کې زه بل اوبنې گورم روان دی  
نازولی د صاحب او د ساروان دی  
ساروان تل کوي خبرې د ماریانو  
ماری اوبنې وایي اصیل دی د اوشانو  
زه چې گورم اصیل نه راملومېږي  
خوراک ډېر کوي له بار څخه بېرېږي  
چې تر بار لاندې یې لږ اوږې درنې سي



هم غرومبېږي هم يې پورته غرغړې سي  
د ماريانو وي اکثر بدرنگي غاړي  
لا په لار کي بېهوده وهي رمبري  
پر هر ځای چي اغزي ويني پر حمله کي  
هر گړی به غاړه شپږ گزه اوږده کي  
هم په ونه تر ده جگ هم زورور يې  
هم په ځغاسته کي چابک يې هم زړه ور يې  
هم درانه درباندي بار وي تل بارونه  
هم دښتونو کي اوږده وهي مزلونه  
نه تمامه ورځ په غم کي د خورا ک يې  
نه کمزوری يې تر هر يوه چالاک يې  
ماری څرنگه اصيل وي په کتار کي  
څوک به وي چي په دې سر مي خبردار کي  
پلار يې غاړه کړه اوږده بيا يې کړه کړه  
ورته لنډه يې د ژوند اوږده کيسه کړه  
ويل دا قانون دا زر کاله جاري دی  
د هر اوبن لکۍ چي وټرې ماري دی  
له ماري اوبنه هر اوبن چي پيدا کېږي  
د ماريانو په کتار کي حسابېږي  
چي پيدا سو له ماري هغه دي ښه خوري  
د کاروان مخ کي روان کمه دي نه خوري

هم اصیل هم نازولی د اوشانو  
هم منلی د ساروان هم صاحبانو  
خو چي زموږ په څېر نه اصل نه ماري وي  
نه په مخکي يې ساروان رهي کاري وي  
هم به ځي تر قصابانو هم باري وي  
په قسمت يې رسېدلې تل خواري وي  
تل يې نته وي په پزه درد په ځان کي  
د ماريانو تر شا درومي په کاروان کي  
کله کله ساروان ورکړي گوزارونه  
له وهلو يې خوږېږي اندامونه  
تل حساب وي د کم اصلو په حساب کي  
نوم يې نه وي د ماريانو په کتاب کي  
چي خبري د کاروان سي يا د بار سي  
  
زموږ په ډله کي يې لس اوشنه په کار سي  
او چي وخت يې د خوراک او د اغزو سي  
هلته هر څه پر ماري باندي پېرزو سي

2001- 9- 16

## چرگ او باز

يوه ملك كي هستوگن چپرته لوى خان و  
خان لا څه چي په تربرونو كي سلطان و  
په سلگونو يې جوړ كړي وه باغونه  
بهېدل يې په شنو مخكو كي سيندونه  
ډېر شوقي و د ښكارونو د بازانو  
په بازانو كي پاچا و د سيالانو  
ډلي ډلي يې درلودې د مرغانو  
د كوترو د سيسيو د چرگانو  
يوه ورځ د چرگ او باز سره جرگه سوه  
د جرگې خبر كرار كرار ترڅه سوه  
كلنگي چرگ ته باز وويل مغروره  
كبرجنه بې وفا يې لكه توره  
له سهاره تر ماښامه په نس موږ يې  
پر بامونو باندي گرځې په زړه سوږ يې  
كړى ورځ درته رسېږي نعمتونه  
د جوارو درته ډك دي گودامونه  
نه مي وړى يوه ورځ يې ته ليدلى  
نه په كار پسي بادار يې استولى  
نه له تا كوي څوك تمه د كارونو

نه وزر لرې د لويو پروازونو  
ورځ دي تېره په خوښۍ سي په سيلونو  
د مستيه باسي زور تر آذانونو  
خو چي كله نوكر ځغلي چرگان نيسي  
دوی دوې خپلي کړي دوې پور کړي دوې رانيسي  
که کمکي دي که لويان دي په نارو سي  
څوک په مندو سي څوک پورته پر بامو سي  
ته هم گډ سې په ټولۍ کي د چرگانو  
خلاصوې يې په ځغستا له انسانانو  
زه چي باز يم خدای راکړي شهپرونه  
تر ياغي وزر مي لاندي دي لوی غرونه  
د آسمان پر لور کومه پروازونه  
کښته وينم سمندر خوني موجونه  
له هيپته مي پر مخکه مرغان ورك سي  
په سينه کي د آسمان تيت او پرک سي  
له مشوکي له منگولي مي لږزېږي  
د سرو سترگو له هيپته مي بېرېږي  
زه راوړم له هسکو غرو څخه ښکارونه  
زما له وهمه په هوا کي چوي زړونه  
خو چي كله مي بادار و بولي ځانته  
له آسمانه يې رالوېږمه گرېوان ته

يا يې کښېنم پر اوږو يا پر لاسونو  
منتظر د اشارو يم د امرونو  
کلنگي چرگ ويل غوږ ونيسه بازه  
زه او ته دواړه مرغان دواړه همرازه  
ستا خبري د شهپر مي اورېدلي  
د تېره منگول کيسې مي دي منلي  
مگر تا کله پوخ کړی باز ليدلی  
تا کباب دی د بازانو اورېدلی  
کله باز دی چا خوراک لره وژلی  
تا ليدلی دی په سيخ چېرته پيښلی  
زما په مخ کي زما چرگوري حلالېږي  
زه يې وينم زما همزولي کبابېږي  
چي د خان په کور کي رغ د مېلمستيا سي  
د چرگانو په کور گډه واويلا سي  
هر يو چرگ خپله چاره ويني اوبو کي  
د سينې ورنونو غوښي په دېگو کي  
د جوار چي موږ ته ډک لري لاسونه  
زموږ پر غوښو هره شپه باسي تېغونه  
او چي تا کړې د شهپر لايي آغازي  
نو در واخله دا يو څو خبري سازي  
ته ښاغلی يې په کور کي د خانانو

چي په ښکار وزې د خپلو هموعانو  
خان پاچا گنې په کور کي د مرغانو  
خو په لاس کي يې غلام د انسانانو  
تر هغو به يې خانانو ته منلی  
چي د ښکار له زوره نه يې لا لوبدلی  
چي تېره دي وي منگول تېز دي شهپر وي  
په آسمان او سمندر کي دي لاس بر وي  
يوه ورځ چي دي منگول کي ختم زور سي  
په هغه ورځ به دي ژوند درته پېغور سي  
يو کم اصل درته وايي بل بد ذاته  
د ناز کور به دي سي بل ظالم ته پاته  
چي تر تا په زړه کي سخت او گړندی وي  
په نيولو او څيرلو کي زمري وي  
لتوي چي غر او سمه لاندي باندي  
په منگول څيري نسونه وروسته وړاندي  
ستا په شان به هغه هم اخته په ښکار وي  
نازولی به د مير او د بادار وي  
ته به هېر يې د بادار د نوکرانو  
مسخره به يې د ډلي د چرگانو  
ويرجينيا

2000- 8- 18

## د پيشو توبه

ډېر پخوا وه په كلا كي يوه خونه  
پكښي جوړ وه گدامونه انبارونه  
هم د وريجو هم جوارو پرېماني وه  
هم شكري هم غنم وه جوالونه  
موړكانو جوړه كړې ورته لار وه  
په دې خونه كي يې كړي وه غارونه  
چي پيشو به رانېكاره سوه دوى به ورك سول  
له غارونو به يې نه راتلل رغونه  
يو څو ورځي پيشو پاته سوه دننه  
هره ورځ به يې څارل د دوى كارونه  
گوندي نن يا سبا وږي سي راووزي  
موړكان په وجود خوار وږي نسونه  
ورځ به خواره وي د دوى زما به مېله وي  
د هفتو مياشتو به واخلم كساتونه  
په لكيو په برېتو به يې كړم لوبي  
په پنجو به يې څيرم نازك پوستونه  
نازوي به مي بادار او بي بي دواړه  
د موړك غريب څوك اوري فريادونه  
يوه ورځ د يوه غار په خوله كي ناست و

يو مورڪ اوڀر ڊهه برپتونه بوخ غورونه  
د پيشو چي ورته پام سو پر سجده سوه  
خو يي پرله پسې وڪرله نفلونه  
لاس يي پورته ڪر و خداي ته په دعا سوه  
ويل ته مي را معاف ڪرې گناهونه  
ما وڙلي بي آزاره مورڪان دي  
په دنيا کي مي ڊپر وڪرل آزارونه  
خه عاجز خه ٻنڪلي ٻنڪلي بندگان دي  
بي گناه مي ولي وڪرله خونونه  
دا توبه مي ڪرې قبوله لويه خدايه  
ما ته مه ڪرې را نصيب ستا عذابونه  
مورڪ واورپده توبه د پيشو جاني  
استغفار او ڊول ڊول قسمونه  
د پيشو ڙا يي وليده په سترگو  
چي ڪول يي د قبلې پر لور خواستونه  
وروسته ورو سوه د مورڪ خوا ته روانه  
ويل واوره ما خورلي سوگندونه  
باقي ڙوند به مي طاعت او عبادت ڪرم  
په پرهبز به تپروم پاته ڪلونه  
که چا غوڻبي په خيرات کي را ڪرې خورم يي  
نور پر ما باندي حرام ڙوندي ٻنڪارونه



نور له غار څخه راووزه مورک جانہ  
د کندو په مخ کي جوړ کړه اتنونه  
مبارک دي د کندو غوړي مېلې سه  
څه خوښي کوه نڅا کوه رقصونه  
پر دنيا درته څوک څه ويلای نه سي  
دې جهان کي ځانته جوړ که جنتونه  
مورک واورېدې خوړې خوړې خبري  
نه يې پښې په حرکت سوې نه لاسونه  
د پيشو د نصيحت اثر ونه سو  
و مورک ته يې معلوم زاړه مکرونه  
نور پيشو سوله له غاره څخه ليري  
ويل گوره زه پر شا اخلم گامونه  
که له دې تر هغه غاره پوري ولاړ سې  
در کومه تا ته لوی لوی انعامونه  
يو به در کم د کندو اختيار په لاس کي  
بل درښيمه د وريجو گودامونه  
د غوړيو ذخيرې ته به دي بوزم  
تر قيامته به در غوړ کمه برېتونه  
تر خپل غار پوري به دونه بوره يوسې  
چي بسيا دي اولادونه سي نسلونه  
د مورک تر خولې اوبه راتوپېدلې

تصور ته يې راتلل ټول نعمتونه  
مگر تېره يې پيشو كړه له نظره  
ژړي سترگي سپين تېره تېره غاښونه  
ويل ما لره د غار قناعت بس دى  
خدای دي تا ته كړي په برخه جنتونه  
فاصله ده ډېره كمه انعام زيات دى  
په دې كار كي راته ښكاري حكمتونه  
هسي نه چي زه له غار څخه در ووزم  
ته مي ښځ كې په سينه تېره نوكونه  
دښمني مو پخوانۍ ده زر كلنه  
زما نيكونو ازمپيلي ستا نيكونه  
ستا نيكونو داسي ډيري توبې وكنې  
داسي ډېر يې ننگولي محرابونه  
داسي ډيري توبې ماتي سوې نيمگري  
نيمه خوا سوله قولونه پرهبزونه  
خو گناه نه د توبې نه د سجدې ده  
ستا په خټه كي اخبلي دي ظلمونه

2000-3-6

## جنگ پر پوستين دى

يوه ورځ ملا په خپل کور کي بیده و  
په خوړو خوبونو مست لکه مينده و  
سپيني غوښي يې خوړلي تر سرمو وې  
ښورواگاني يې خټلي د کاسو وې  
خورهار يې رسېدى تر گاونډيانو  
حرام کړى يې و خوب د ماشومانو  
چي پر اړخ به راواړاوه مېرمني  
بيا به ستوني ستغ سو لاندې تر برستني  
تر پخوا به يې په لوړ اواز خوړکى سو  
لا په منځ کي به زگېروى کله شپېلکى سو  
له ناکامه به يې ښځه په ژړا سوه  
خپل مېړه يې خواږه خوب لره بلا سوه  
نيمه شپه يې د کور مخي ته غوغا سوه  
څه سړي وه څه د سپيو هم غيا سوه  
وار په وار پورته کېدله آوازونه  
د ملا مېرمني ونيول غوړونه  
پنځه شپږ ځله يې خپل مېړه تېله کړ  
بيا يې کش يو ځل تر لاس بيا تر سرمه کړ  
ويل کښېنه د کور مخي ته جنجال دى

هم د سپيو هم سړيو غالمغال دى  
زمور کوڅې ته به حتماً وي غله راغلي  
يا به څوک وي چا وهلي يا وژلي  
ملا غاړې کړې تازه يو څه حيران سو  
پر اوږو يې کړ پوستين پسي روان سو  
په کوڅه کي څراغ نه و توره شپه وه  
شپه د ژمي هم سره وه هم تياره وه  
څو کسان وه په کوڅه کي يې دعوه وه  
يو له بله يې وهلي وه جگړه وه  
ملاجان ته پته نه وه چي د چا سي  
چي د کوم يوه دنمن د چا پر خوا سي  
يو او بل ته په خبرو په کيسو سو  
په تياره کي د جگړې په خلاصېدو سو  
چي ملا کړ ځان تيار د جگړې لور ته  
چا پوستين کړ له اوږو ورڅخه پورته  
چي هر څه يې شاوخوا پسي نارې کړې  
چي يې جوړي سوي سوي غلبلې کړې  
مخکه چاک سوه پکښي وړک د ده پوستين سو  
د ملا مسکين پر کور باندي ناورين سو  
ځلک سترې جگړه خلاصه کړاري سوه  
په تياره کوڅه کي بيرته خاموشي سوه

چي مېرمني يې آغازي کړې پوښتني  
د ملا تر زړه وتلې د غم ستنې  
ويل مه کوه پوښتنه د وگړو  
زما پر خوار پوستين جگړه وه د زوی مرو  
چي پوستين له منځه ووتی جنگ سور سو  
بدي ولاړه هر سړی له جنگه مور سو  
په پردي جنگ کي بايللی مي پوستين دی  
پر لړمون مي چرې گرځي زړه مي شين دی  
چي ناحقه پردي جنگ ته ورگډېږي  
خپل پوستين به يې د غلو په لاس کي لوېږي  
له ملا څخه خوا بدي سوه عورته  
اوس گيله وکړي له غلو که له قسمته

ويرجينيا

2002-3-13

### د آفتونو مور

څو چرسيان سره راټول وه هر يو سر و په کيسو  
په دا منځ کي يوه بزغ کړه کور دي وران سي د شلومبو  
که زه هره ورځ پاچا سوم زه به منع کړم شلومبې  
لوی دښمن به تر دې نه وي په دنيا کي د نشې  
هغه بل باندي را بزغ کړل چي شلومبې له کومه کيږي

زموږ د سر دښمن مستې دي چې شلومبې ځيني جوړېږي  
له مستو که مو خالي کړل په دنيا کي وطنونه  
نو به سر پر سر نشې وي پوچوو به چلمونه  
ها دريم چرسې را بځ کړه ويل ټول نشه ښکارېږي  
له مستو او له غږ کي او شلومبو څخه بېرېږي  
که شيدې پر دنيا نه وي نه مستې نه به شلومبې وي  
نه غږ که به څوک شاري نه دښمن به د نشې وي  
علت ما درته پيدا کړ فکر وکړي هونښيارانو  
د شيدو چاره په کار ده که نشه نه ياست يارانو  
د مجلس په يوه کونج کي بل چرسې و غزېدلي  
دې کيسې ته يې تر پايه غوږ نيولي چرت وهلي  
ويل اوس راته معلوم سواست چي نشه ياست بې عقلانو  
دا څه گڼي وډي وايست بې خبرو سودايانو  
نه شيدې دي نه مستې دي را رواني له آسمانه  
نه وياله له شلومبو ډکه چا ليدلي ده روانه  
له غږ کي به خلاص نه سي پر دنيا چي ژوندی غوا ده  
دا د هري بدی سر دی دغه زموږ په ځان بلا ده

2001-1-9

## د خلکو خولې نه تړلي کيږي

يو سپری و خپله ښځه ورسره وه  
دی پياده ښځه پر خره باندي سپره وه  
د مېړه او د مېرمني مرکه وه  
څه غيبت و څه صفت کيسه توده وه  
څه له يونو څه له خوانبي په گيله وه  
څه يې نوري کيسې کړې لاره اوږده وه  
پر سپري باندي مېرمن وه ډېره گرانه  
يوه ورځ يې ستړی نه سو له بيانه  
چيرته ناسته وه ټولې د بېکارانو  
مسافر ته يې سو پام د ظالمانو  
ويل گورئ دا بې شرمه بې غيرته  
دی پياده ځي پر خره ناسته ده عورته  
دا وطن به له بې ننگو خرابېږي  
نه له خلگو نه له قوم څخه شرمېږي  
نه معلوم دی ورته قدر د مېرونو  
نه بېرېږي د عالم له پېغورونو  
د مېړه مقام کتاب دی ذکر کړی  
خدای پخپله په قران کي پېژندلی  
کموي د مرو قدر بې ننگان دي

دا بې قومه دا بې پلاره ناکسان دي  
سړي واوریدې د ډلي سپکي سپوري  
لا تر غوږ بې سوې يو څو خبري نوري  
ويل ښځي ته پياده سه زه سپرېرم  
د دې خلگو له پېغور څخه بېرېرم  
چي له کلي څخه ووتو دباندې  
زه پياده ځم ته سپره له ما د وړاندې  
چي پياده ښځه روانه سړی سپور سو  
په يوه گړي کي جوړ ورته پېغور سو

ويل وگورئ ظالم چي پر خره سپور دی  
په مزلو بې ښځه مړه کړه مخ بې تور دی  
جگه ونه سور بې مخ دی اوږې پلني  
په مړانه کي کمزوری تر مېرمني  
مور او پلار دا خپتور دی نازولی  
په خواري بې د لمر مخ نه دی ليدلی  
دا له خدايه نه شرمېری ظالمان دي  
په بيابان کي گيدران د کور زمريان دي  
چي په کور کي وي لوی سوي نازولي  
دوی سپاره ښځي پياده ورسره ځغلي  
همپشه د بل په لاس په نس ماړه دي



نه د جنگ دي نه د ننگ تيار خواره دي  
چي سړي خبري واوريدې حيران سو  
سمدستي له خره راكښته سو روان سو  
خر دمخه دوى تر شا وهل مزلونه  
ويل گوندي اوس به كم سى پېغورونه  
لا يې شل قدمه نه وه اخيستلي  
لا د كلې منځ ته نه وه رسېدلي  
چي تر غوږ يې سول د خلكو آوازونه  
د هلكانو د لويانو ريشخندونه  
دا سړى او ښځه دواړه لېونيان دي  
خر دمخه دوى پياده پسي روان دي  
  
كه پر پښو يې دى دا اوږد مزل وهلى  
نو يې خر د څه دپاره رانيولى  
په خندا يوه را بڅ كړله ځوانانو  
له عالمه يې خبره هلكانو  
دغه خر يې هم ملگرى هم رهبر دى  
په دښتو كې لار ښوونكى د سفر دى  
دوى له خره سره روان ورسره مله دي  
كه دا خر ورسره نه وي دوى ړانده دي  
هم مېړه هم يې مېرمن پر دې سلا سول

له ناکام څخه سپاره د خره پر شا سول  
بیا له سره یې شروع خپلي کیسې کړې  
ور په زړه یې تېري تېري خاطرې کړې  
ور په یاد یې کړل د خلگو ریشخندونه  
پر هر مور باندی ښکتنځل او پېغورونه  
چي ناڅاپه یوې ډلي د ځوانانو  
له عالمه بې خبره بې کارانو  
ویل وگورئ دا څونه ظالمان دي  
پر یوه خره سپاره دوه تنه لویان دي

نه زړه سوی لري دا خلگ نه زورېري  
نه له خدای نه له عذاب څخه بېرېري  
نه یې شرم له مخلوقه د دنیا سته  
نه په زړه کي یې څه ویره د عقبی سته  
که هر څو یې ځان له مور څخه پردی دی  
که حیوان دی ژبه نه لری گونگی دی  
خو د خدای له قهره هم بېره په کار ده  
یوه ورځ د ټولو خلگو گور ته لار ده  
پر حیوان باندي چا ایښی دومره بار دی  
خدای ته وگورئ یو څه انصاف په کار دی  
په قیامت به را ژوندی دغه حیوان سي

سمدستي به د خاوند پر لور روان سي  
دی به خُغلي خر به جگ ورباندي سپور وي  
په اوږو به ساه شپړی مخ به يې تور وي  
له مېړه له ښځي ورکه سوله لاره  
هم له خره هم سفره سوه بېزاره  
مېړه بيا پر پښو روان ښځه سپره سوه  
بيا له سره هغه نوې ننداره سوه  
دروازی د ښار بندېږي په قلفونو  
څوک تړلای نه سي خولې د عالمونو

ويرجينيا

15/3/2002

## شيطاني دعا

دوه ياران سره ملگري وه کلونه  
يو يې ژوند يو دسترخوان و يوه خونه  
يو يې ټينگ پر عبادت مسلماني و  
تل پر وخت به يې کول پنځه لمونځونه  
د کال ښې ورځې به تل روژه په خوله و  
کله کله يې د شپې کول نفلونه  
د پيرانو د شيخانو اخلاص مند و  
په هر ښار کي ور معلوم وه زيارتونه  
يوه ورځ سهار وختي لاس په دُعا و  
لوی څښتن ته يې زاری کړلې خواستونه  
ويل خدايه گناهونه مي مهاف کړې  
ما ته را مه کړې په برخه دوږخونه  
دروازې دي د کرم کړه راته خلاصي  
دښمنانو ته نصيب کړه دوږخونه  
په طاعت مي سپيني کړي درته شپې دي  
شپه په ورځ درته کوم عبادتونه  
دې وطن کي دلته داسي بندگان دي  
چي يې خوښ دي د لمانځه پر وخت خوبونه  
نه زما چيغي نه آذان د ملا اوري

ستا پر نوم باندي ڪانه ڪي دوه غورونه  
په بستر ڪي پي اوڀردي پني غولي  
دوي به هم د جنت غواڙي نعمتونه  
پر خاي پروت ڪر سر راپورته ويل خوار سڀ  
له خپل خدايه درته غواڙه جنتونه  
خه مپلي ڪوه د حورو په لنگر ڪي  
دربخيلي مي قصرونه ڪوڙونه  
شل جنته او زر حوري دي نصيب سه  
خدای ته ولي ڪوڙي زمور شيطانگونه

ويرجينيا

2001- 8- 9

## تړلی خورجين

يوه ورځ صحرايي گرځېدی په ښار کي  
کری ورځ يې تېره کړې وه بازار کي  
چي څه شيان يې په بازار کي رانيوله  
سمدستي يې په خورجين کي قلفوله  
تر ماښامه يې ځان ستړی په سودا کړ  
دروند خورجين ډک له مالونو يې په شا کړ  
ستړی سوی کری ورځ و په مزلونو  
په ملا کړوپ سو بوج يې زيات و د مالونو  
د بازار له شورماشوره چي گوښه سو  
په اوږو يې سا شړل يو ځای دمه سو  
ستړی ځان يې هغه دم خوله خوله سو  
صحرايي په خرهاري سو بیده سو  
غل ظالم تمامه ورځ په ده پسې و  
چي هر ځای و صحرايي دی به هورې و  
په کراره يې ترې پورته کړل مالونه  
صحرايي ته يې ور پرېښوول خوبونه  
نيمه شپه وه چي راويښ سو له خوبونو  
ويې نه لیدی خورجين ډک له مالونو  
په خواريو چي گتلي يې پيسې وې

په ټناکي يې لاسونه غبرگي پښې وې  
هر څه تللي وه د ده په خوله ايرې وې  
ورته پاته د غم پټي اندېښنې وې  
په ژړا سو په نارو سو په بغارو  
چوکيدار يې هم خبر سو په چيغارو  
يو ناڅاپه ور نه هېر سول ټول غمونه  
په خورجين کي يې په ياد سول دوه قلفونه  
چي يې وليدې کيلی او خپل جېبونه  
په خندا يې سره ټک وهل لاسونه  
ويل خلک مي ساده بولي هونسيار يم  
زه په عقل کي د غلو د مشر پلار يم  
چي کيلي راسره گرځوم تياره  
غل به څنگه کي پيدا خورجين ته لاره  
د هغه وطن پر مال به د غلو شپه وي  
پر ميدان چي يې پرې ايښې خزانه وي  
په ميراث کيلی پاتېري تر نسلونو  
نه درک د خزانو وي نه قلفونو

ويرجينيا

2001- 8- 9

## د قدرت نشه

پخوانيو زمانو کي يو لوی ښار و  
چېرته ليري په شنو غرونو کي ايسار و  
له نړۍ څخه يې بېل وه عادتونه  
له مخلوقه يې جلا وه رواجونه  
يو يې دا و له سلگونو رواجونو  
پاچهي به هيچا نه کړل په کلونو  
نه له پلاره پاتېده پاچهي زوی ته  
نه هوس د ميراث پاته کم او لوی ته  
په دې ښار کي يې جوړ کړی يو ميدان و  
د ښار ټولو اوسېدونکو ته عيان و  
هري درې مياشتي ميدان کي غونډېدله  
د قاضي مخي ته ټول حاضرېدله  
لوی قاضي به گيند را خوشي پر ميدان کړ  
او جارچي به په هغه گړي اعلان کړ  
که هر چا کړ دا گيند پورته زموږ پاچا دی  
پوره درې مياشتي امير دی زموږ پېشوا دی  
چي يې درې مياشتي د قدرت پر تخت تېرېږي  
په هغه ورځ به يو لاس ورنه پرې کېږي



شاهدان که د چا ډېر وه د ظلمونو  
ترې به سترگه ایستل کېږي په سیخونو  
نه دعوه نه بهانه سي څوک منلای  
نه یوه ورځ پاچهی سي اوږدېدلای  
په دې ښار کي د قدرت لېوني ډېر وه  
پاچهی لره تر لاس تر سترگه تېر وه

د دوی مخي ته لاسونه پرې کېدله  
لا د چا سترگه په سیخ ایستل کېدله  
د قدرت گیند چي به خوشي پر میدان سو  
د نیولو په تکل به زور او ځوان سو  
د قدرت دپاره هر یو تر لاس تېر و  
هم د لاس هم یې د سترگي نعمت هېر و  
چي په برخه به د هر سړي قدرت سو  
چي به پورته څوک پر تخت د سلطنت سو  
په غوغا به یې په ښار کي ځوان او زور کړ  
په دریو میاشتو به یې زړه په خلکو سوړ کړ  
پس له وخته به روان و کږه غاړه  
چا او چا بایلی لاس او سترگه دواړه  
یوه ورځ چي گیند را خوشي سو میدان ته

جارچي خوله وه سمه کړې و اعلان ته  
چي راتوپ کړله ميدان ته يو وگړي  
نه يې لاس و نه يې سترگه د زوی مړي  
چا پوښتنه ورنه وکړله نادانه  
ته په څه منډي وهې مور يې له ځانه  
په دريو مياشتو کي به لاس درنه اړه کړي  
يا دي ښايي بله سترگه در ږنده کړي  
ويل درې مياشتي چي کړې مي نشه ده  
لا په زړه کي مي هغه نشه تازه ده  
لا هنوز لرم يو لاس او يوه سترگه  
د قدرت نشه مي نه پرېږدي تر مرگه  
که لاسونه مي پرې کېږي سترگي نه وي  
د دريو مياشتو پاچهي به مي په ښه وي  
  
په دريو مياشتو کي به ډېر کم بې لاسونو  
ډېري سترگي به کم کمي له سرونو  
چي قاضي وي چي دا گيند او دا ميدان وي  
په دې ښار کي داسي ډېر به لېونيان وي

ويرجينيا

2001- 1- 9



## يارانه

پخوانيو زمانو کي يو لوی خان و  
پر باغونو يې ولاړ نیمې آسمان و  
هم سخي و هم باتور هم ښکلی ځوان و  
د زړه ډک لکه زمري و پهلوان و  
مهربان پر يتيمانو پر خوارانو  
پر پوښتنه و حاضر د رنځورانو  
په پاللي همپشه مړه او ژوندي وه  
په روزلي وه که غم و که ښادي وه  
هره شپه يې مجلس تود و د يارانو  
له قلا يې و بڼ پورته د سازيانو  
چي سندري چا ويلې د ده مل و  
چي په ښار کي ربابي و د ده خپل و  
د چا غوري وې چمبې په خيراتونو  
چا يې وکړلې مېلې پر دکاتونو  
ډلي ډلي ورته ناست غوره مالان وه  
تر څپليو تر گامونو يې قربان وه  
شل او دېرش يې نوکران او مزدوران وه  
په سل گونو يې د محکو بزگران وه  
په دعا يې هم کوچنيان وه هم لويان وه

په پلټنو يې ياران او مخلصان وه  
خو هر گوره نه يې ورور و نه يې پلار و  
نه يې زوی په نصيب کړی کردگار و  
درې څلور يې واده کړي ارتينې وې  
د گلونو تر گېډيو نښاستې وې  
هره ښځه يې نښايسته وه بې سينگاره  
لکه سرو زرغونه وه بې بهاره  
خدای نور هر څه وه ورکړي بې اولاده  
زړه يې ډک و لکه زخم له فرياده  
خيرات کړي يې پسونه او غوايان وه  
نازولي يې پيران او دروېشان وه  
په دوا يې ستړي کړي طبيبان وه  
ننگولي يې په ښار کي کوډگران وه  
په قسمت کي يې زوی نه و رسېدلی  
له اولاد سره خدای نه خندولی  
غم او فکر وار په وار ورباندي زور سو  
خان رنځور سو پر کور پرېوتی نسکور سو  
لا يې تبي وې ملگري د دردونو  
چي يې واورېدل د لويو تاوانونو  
په درياب کي يې ډوب سوي وه مالونه  
په تاوان کي ورنه ولاړل جايدادونه

خو يې خرڅي کړلې مخکي شنه فصلونه  
فلاگاني اورشوگاني لوی باغونه  
د تاوان له غمه لا پسي رنځور سو  
د مرگي په انتظار يې هر تربور سو  
ورځ تر بلي يې زور زيات سو د دردونو  
طبيبان يې سول عاجز له درملونو  
نه اثر کاوه ملا او تعويدونو  
نه اميد له لويو لويو زيارتونو  
آوازه سوه خان له رنځه نه جوړېږي  
يا به نن وي يا سبا کار يې خلاصېږي  
ناجوړی ته يې عاجزه طبيبان دي  
په تعويد يې ستړي سوي ملایان دي  
پر ځواني يې د مرگي لاري سپرې دي  
پر فاني دنيا يې پاته يو څو شپې دي  
په فلا کي يې نور نه وه هوسونه  
نه ياران وه نه مستي نه پايکوبونه  
نه له هري خوني پورته آوازونه  
نه خوښي وه نه نغمې وې نه رقصونه  
نه د خان په کور کي هره ورځ ياران وه  
نه په ورځ کي تر ده سل ځله قربان وه  
يو اشنای چي تر دا ټولو پر ده گران و

دا د خان دپاره ځان و هم جهان و  
له سهاره تر ماښامه پر مېلمه و  
لکه سيوري همېشه به ورسره و  
ده به تل ويل که مال دی که مي ځان دی  
تر وېښته مي قربان کړی د خپل خان دی  
چي ژوندی به يم يوه ورځ بې له خانه  
خدايه مرگ مي کړې په برخه له آسمانه  
خدايه ته مي د خپل يار د بلا سپر کړې  
د اجل غشی يې ما ته برابر کړې  
خو چي ږغ سو د طبيب چي نه جوړېږي  
خان که ژر وي او که وروسته روانېږي  
نو اول ورڅخه ليري هغه يار سو  
له تر بور سره ملگری سو اغيار سو  
بيا يې نه وکړه د خان د رنځ پوښتنه  
نه يې پل هغې کوڅې ته کړ دننه  
په کوڅه کي يې د يار قدم پردی سو  
د خان سيوري يې په سترگو کي اغزی سو  
خو د خان اجل لا نه و رسېدلی  
په تندي کي يې لا مرگ نه و ليکلی  
لا يې پاته پر نابوده دنيا شپې وې  
لا په برخه يې يو څو خوږې ترڅې وې

له بستر څخه راپورته سو روان سو  
بيا په كلي په مالت كي رغ د خان سو  
بيا يې شاته ورپسې خپل نوکران وه  
بيا يې خلك په ثنا صفت گويان وه  
زور اشنای چپرته له ليري را پيدا سو  
خان يې وليدی له ورايه په خندا سو  
ښه سو خدايه چي دي بيرته خان را جوړ کی  
په دشمن او رقيبانو مي زړه سوړ کی  
خان له ياره په گيله وکړه پوښتنه  
نن دي څرنگه په ياد سوم درواغجنه  
زه دا دوه کاله رنځور ومه ناتوانه  
ستا په زړه كي يو ځل تېر نه سوم ناخوانه  
يار يې خوله کړه ورته خلاصه ويل خانه  
په پېغور پېغور مي مه شړه له ځانه  
دا دنيا د مړو نه ده د ژوندو ده  
چي ژوندي ورباندي گرځي د هغو ده  
طبيبانو ته ژوندی نه وې بللی  
ملایانو هديرې ته وې سپارلی  
مور هم نه وې حسابلی په ژوندو كي  
ژر يا وروسته مو کتلې هديرو كي  
چي له مړو سره ياري کوي نادان دی



بېخبره له قانونه د جهان دی  
اوس چي بيرته ژوندی سوی یې زموږ خان یې  
په ژوندو کي تر هر چا راباندي گران یې

ویرجینیا

2000- 3- 20

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)  
Ketabton.com: The Digital Library**